Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 148 (14168) | 1973 оной июниин 26, вторник | Сэн 2 мүнгэн

Л. И. БРЕЖНЕВ ВАШИНГТОН ОШОХОЁО КАЛИФОРНИҺОО МОРДОБО

САН-КЛЕМЕНТЕ (Калифорни). (ТАСС-ай тусхай корр.). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, тэрээнтэй хамта ябаһан хүнүүд Вашингтон ошохоёо июниин 24-дэ Калифорниһоо мордобо.

США-гай Президент Р. Никсон, США-гай Президентын туһалагша Дж. Коннэлли, бусад тусхай тушаалтад аэродром дээрэ Л. И. Брежневые үдэшөө.

США-гай гүрэнэй секретарь У. Роджерс, гүрэнэй секретариин туһалагша У. Стессел Л. И. Брежневые үдэшэн ошолдоһон байна.

Аэродром дээрэ США-гай Президент «Скайлэб» гэжэ онгосодо һуужа ниидэһэн космонавтнууд Ч. Конрадтой, П. Вейцтэй, Дж. Кервинтэй. Л. И. Брежневые танилсуулаа. Ниидэлгээ амжалтатайгаар дүүргэһэнтэйнь дашарамдуулан, Л. И. Брежнев тэдэниие халуунаар амаршалаад, замбуулин дайда шэнжэлэлгэдэ саашадаа амжалтануудые туйлахыень хүсэбэ.

Энэ үдэртөө КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Вашингтон бусажа ерээд, Эндрюс аэродромһоо Кэмп-Дэвидтэхи байрада ошобо.

АМЕРИКЫН ТЕЛЕВИДЕНЕЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Фототелеграфаар абтаһан фото.

Хүндэтэ американ эрхэтэд! Манай орондо байха зуура, американ телевидениин таламжаар Америкын Холбоото Штадуудай арадта хандаха энэ арга боломжо бии үндэрөөр сэгнэнэб.

Нэн түрүүн та бүгэдэндэ миллион совет хүнүүдэй эр мэндые, хани харилсаатай байха һанаа сэдьхэлыень дамжуулхэмни. Совет хүнүүд манай орондо минии айлшалһанай хойноһоо. Президент Никсонтэй манай хөөрэлдөөн хойноһоо ехэтэ һонирхон хаража байна, тиигээд энэ зэргын энэ совет-американ шэнэ уулзалга манай оронуудай хоорондохи харилсаануудые һайжаруулха, бүхы ниитын эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ һайн үрэ асарха юм гэжэ найдажа байна.

Президент Никсонтэй, Холбоото Штадуудай правительствын бусад түлөөлэгшэдтэй манай хөөрэлдөөн хэдэн үдэр удаагуур боложо, үрэ ехэтэй байгаа. Совет-американ харилсаануудай хүгжэлтын шухалын шухала асуудалнуудта, уласхоорондын бүхы оршон байдалые һайжаруулха хэрэгтэ манай хоёр гүрэнүүдэй зүгһөө саашанхи туһаламжа хүргэхэ арга замуудые бэдэрэлгэдэ зорюулагдаһан эдэ хөөрэлдөөнүүд харюусалгатай байжа мэдээд, бидэнэр эндэ ерэһэмди. Мүнөө энэ найдабари харюулагдаа гэжэ бидэ үндэһэтэйгөөр хэлэжэ болохо байна. Бидэнэр хөөрэлдөөнүүдээр, мүн туйлагдаһан үрэ дүнгүүдээрньшье ехэ һанги байнабди. Вашингтондо шэнэ хэлсээнүүд баталагдаа. Тэдэнэр Америкын Холбоото Штадуудай ба Совет Социалис Республиканудай Союзай хоорондохи амгалан, бэе бэедээ ашатай туһатай хани харилсаае бүри үргэдүүлнэ. Нёдондо Москвадахи уулзалгын үедэ бидэнэрэй хамтаараа хараалһан харгы замаар шэнэ ехэ алхам урагшаа хэгдээ.

...ынь нигэжэ хэлэхэм: ...ика тухай бэеэрээ үзэхэ түрүүшын һанамжатай ...о, Америкын бодото ...лай зарим талануудтай ...саха, танай ороной гү... ниитын элитэ ажал ...агшадтай уулзаха, америкын хүнүүдэй ажаһуудал... ...анилсаха арга боломжо айлшалалгын олгоһон... бии хананги байнаб.

...дань манай оронуудай ...саанууд жэгдэ бэшээр ...дэг байгаа гэжэ таанар ...ар мэдэнэт. Зогсохо ...дэбжэхэшье, доройтохо ...е сагууд байгаа. Зүгөөр

Советскэ Союз ба Америкын Холбоото Штадуудай хоорондохи һайн харилсаануудай удха шанар гүрэнэй холын бодолтой ажал ябуулагшадта хододоо эли тодо байһан юм гэжэ хэлээ һаа, алдуу хэхэгүй бэзээб гэжэ һананаб. Энээнтэй дашарамдуулан, президент Франклин Рузвельтын үүсхэлээр манай оронуудай хоорондо дипломатическа харилсаануудай тогтоһон үдэрһөө хойшо 40 жэлэй ой мүнөө жэл гүйсэхэнь гэжэ дурдан һанаха эшэ үндэһэтэйбди.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ Советскэ Союз США хоёр союзнигууд болоо һэн, арадуудай эрхэ сүлөөдэ, хүн түрэлтэнэй болбосорол хүгжэлтэдэ аюул тохёолдуулаад байһан нацизмда эсэргүүгээр хамтаараа тэмсээ һэн. Гитлеризмые илаһан сагай үедэ Эльбэ дээрэ совет ба американ солдадуудай баяр баясхалантайгаар уулзаһаниие манай орондо һайнаар мэдэдэг.

Дайнай жэлнүүдэй нэгэдэл Советскэ Союз ба Холбоото Штадуудай хоорондо амгалан ёһоной үргэн ехэ харилсаанай шэнэ шатые нээхэ гэжэ хүлеэгдэһэн байгаа. Би ингэжэ батаар хэлэжэ шадахаб: манай орон нимэ харилсаан тээшэ эрмэлзэдэг һэн, дайнай үедэ табигдаһан һуури дээрэ һайн харилсаануудые бэхижүүлхэ, хүгжөөхэ гэжэ бидэнэр хүсэдэг һэмди.

Теэд ушар ондоогоор ерээ. Эб найрамдал бэшэ, харин — «хүйтэн дайн» — ёһотой амгалан байдалай орондо үлхэжэ абашагүй муу харилсаан бии болоо һэн. Энэ ушар манай оронуудай хоорондохи харилсаануудта, мүн уласхоорондын бүхы харилсаануудта олон жэлэй туршада хоро хүргэжэ байгаа. Тэрэнэй муу нүлөөн зарим ушарта мүнөөшье болотороо үзэгдэжэ байһаниинь гэмшэлтэй.

Нимэ эрхэ байдалда бэе бэедээ этигэлгүй байлгаһаа оршон байдалые һуларуулга, гуримшуулга, бэе бэедээ ашатай туһатай харилсаан тээшэ эрьехэ гээшэ хүнгэн бэшэ хэрэг байһаниинь ойлгосотой. Тиихын тула политика ябуулхадаа, эрэлхэг зориг, холын бодол гаргаха, туйлай ехэ оролдосотой ажал хэхэ эрилтэ табигдаа һэн. Совет-американ харилсаануудые үнэнтэ дээрэнь шэнэ замда гаргахын тула Президент Никсонэй, тэрэнэй правительствын хүсэлэл оролдолгоёо манай хүсэлэл оролдолготой нэгэдүүлһэниинь бидэнэр сэгнэнэбди.

Американ хүнүүдэй политическэ хэлэндэнь «эб найрамдал шүүжэ абаха» гэһэн үгэ бии гэжэ дуулаа һэм. Түүхын мүнөөнэй үе болбол энэ үгэ хэлэхын тула эгээн лэ таатай зохид саг гээшэ ха гэжэ би һананаб. Бидэнэр сугтаа дайнда илажа гараабди. Мүнөөдэр манай хамтын хүсэлэл оролдолго бата бэхи эб найрамдал тогтоохо хэрэгтэнь хүн түрэлтэндэ туһалха ёһотой. Шэнэ дайнай арга боломжо эсэслэн усадхагдаха ёһотой.

Советскэ Союзай, Америкын Холбоото Штадуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондохи хоёр уулзалгануудай үрэ дүнгүүд, эдэ хоёр уулзалгануудай хоорондохи үнгэрһэн жэлэй туршада бодото дээрээ хэгдэһэн юумэнүүд шухала аша үрэ туйлагдажа шадагдаа гэжэ үнэмшэстэйгөөр хэлэжэ үгэнэ. Урдань шиидхэгдэжэ болохогүй гэжэ һанагдаһан олон асуудалнуудта хоёр талын зүгһөө бодомжотой, таарамжатай зам оложо болохо байгаа. Һая болотор нимэ дэбжэлтэ туйлагдаха юм гэжэ һанахаһаншье бэрхэтэй байгаа гээшэ бэзэ.

Нёдондо жэл баталагдаһан хэлсээнүүд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Бүхы һалбаринуудаар горитойхон дабшалта урагшаа хэгдээ, тиихэдэ энэ дабшалта хоёр талын хүсэлэл оролдолгоор хангагдана. Ленинград Нью-Йорк хоёрой хоорондо пассажирнуудые шэрэдэг пароходуудай саг үргэлжын тамаралгые нээлгэ, Ленинградта, Сан-Францискада генеральна консульствонуудай эмхи зургааниие нээлгэ, СССР-эй ба США-гай городуудай хоорондо хани барисаанай холбоо тогтоолго, спортивна андалдаае саашаданьһайжаруулга — эдэ бүгэдэ мүнөө манай оронуудай арадуудай ажабайдалда нэбтэрэн орожо байнхай.

Советскэ Союз ба Америкын Холбоото Штадуудай хоорондо ядерна дайе һэргылэн сараха тухай хэлсээн — энэ шухала документ доро һаяын үдэрнүүдтэ Президент Никсон бидэ хоёр гараа табяабди — совет-американ харилсаануудай хүгжэлтын хэрэг зогсоогдонхой бэшэ, харин урагшаа дабшана гэһэн эрхим үнэмшэлгэ мүн болоно. Энэ хадаа түүхын удха шанартай документ гэжэ хэлээ һаам, намайе ехэ дүүлээ гэжэ хэлэхэгүй гэжэ һананам.

Манай хоорондо ядерна дайе ушаруулхагүйн тула, юрэнхыдөө ядерна дайнай болохо ушарые һэргылэн усадхахын тула бүхы хүсөөрөө оролдохо ябадалда шэглүүлэгдэһэн хэлсээе Совет Социалис Республиканудай Союз ба Америкын Холбоото Штадууд хоорондоо баталаа гээшэ. Энэ хадаа эб найрамдалай түлөө манай оронуудай арадуудай амгалан байхын тула, бүхы хүн түрэлтэнэй амгалан байдалай саашанхи найдабариие һайжаруулхын тула асари ехэ удха шанартай гэжэ элитэ бэшэ гү?

США-гай Президенттэй манай хоёрдохи уулзалгада ондоо үрэ дүнгүүдэй байгаагүйшье һаань, энэ уулзалга болбол совет-американ харилсаануудые хүгжөөхэ хэрэгтэ, мүн бүхы уласхоорондын байдалда зохихо һуурияа эзэлхэ һэн гэжэ бүрин эрхэтэйгээр хэлэжэ болохо байгаа. Нёдондо жэл «Совет Социалис Республиканудай Союзай ба Америкын Холбоото Штадуудай хоорондохи харилсаануудай үндэһэ һууринууд» гэһэн хуули ёһоной документ доро гар табихадаа, манай хоёр гүрэнүүд тэрэниие һайн һанаанай юрын мэдүүлгэ бэшэ, харин эдэбхитэй, шууд сэхэ ажал ябуулгын программа — бэелүүлэгдэжэ эхилһэн, саашадаашье дүүргэжэ байха гэжэ бидэнэрэй батаар хүсэһэн программа гээд мүнөө бүхы дэлхэй харана.

Мүн манай оронуудай стратегическэ буу зэбсэг хизаарлаха тухай шэнэ, бүри үргэн, бүри үни удаан сагай шэнэ хэлсээ бэлэдхэхэ талаар саашанхи хүдэлмэриин гол ёһонууд тухай хөөрэлдөөхэһэн ушар мүн лэ бага бэшэ удха шанартай юм. Энэ хадаа 1972 оной май һарын үдэрнүүдтэ Москвада эхи табигдаһан энэ онсо шухала хэрэг урагшаа дабшажа ябаһаар гэһэн удхатай юм. Энэ хадаа политическэ талаар оршон байдалые һуларуулга сэрэгэй һуларуулгаар нэмээгдэнэ гэһэн удхатай. Энээнһээ бүхы арадууд, эб найрамдалай бүхы хэрэг шүүжэ абана.

Хэдэ хэдэн тодорхой һалбаринуудаар совет-американ харилсаанууд тухай манай хоёр гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд һаяхан шэнэ хэлсээнүүдые мүн лэ баталба. Үнгэрһэн жэлэй туршада энээнэй урда баталагдаһан хэлсээнүүдтэй суг хамта эдэ хэлсээнүүд болбол манай хоёр гүрэнүүдэй, агууехэ хоёр арадуудай элдэб талын — атомай элшэ хүсые амгалан ёһоор хэрэглэхэһээ хүдөө ажахы хүрэтэр, замбуулинай дайдаһаа океан далайн гүнзэгы хүрэтэр — харилсаа байгуулха тухай томо документнүүд болоно.

Советскэ Союз ба Холбоото Штадууд — энэ хадаа тус тустаа амяаран ажаһуужа шадаха гэжэ хэлэмээр оронууд гээшэ ааб даа. Манай харилсаануудтахи хэрэг мүнөө болотор эгээл иимэ байһан бэлэй. Зүгөөр экономико, наука, техникэ болон культурын талаар хани харилсаатай байха ябадалһаа арсаха гээшэ хоёр талын нэмэлтэ болгон абаха горитойхон ехэ, һайн ашаг олзоһоо арсаха ушар мүн гэжэ бидэндэшье, олон америкынхидтэшье һайн мэдээжэ гүб даа. Гол юумэн гэхэдэ, тиигээ бол, ямаршье эшэ үндэһөөр сагааруулжа шадагдахагүй, бодомжогүй арсалта болохо һэн.

Энэ илангаяа экономикодо хабаатай. «Хүйтэн дайнай» һужэрөөһэн муу үзэгдэл болохо совет-американ худалдаа наймаае бүрин зогсооһон ябадалые дабажа гараха ушар эндэ бага гээшэ гэжэ мүнөө таанаршье, бидэнэршье зүбшөөнэбди гээд би һананаб. Бүри томо асуудалнуудые шиидхэхые ажабайдал мүнөө табижа байна. Экономикын хэдэ хэдэн һалбаринуудай талаар тогтууритай, хэмжээ ехэтэй холбоон, удаан сагай научно-техническэ харилсаан гэжэ экономическа харилсаануудые би нэн түрүүн хараадаа абанаб. Энэ хадаа манай үе сагта тон шухала зүйлнүүд гээшэ. Имагтал эдэ шэглэлнүүдээр манай оронуудай экономическа хани харилсаанай саашанхи гол хүгжэлтэ тодорхойлогдоно гээд танай ороной тусхай түлөөлэгшэдтэй, хэрэг эрхилдэг хүнүүдтэй манай хэһэн уулзалганууд баталжа үгэнэ.

Энэ мэтын хани харилсаанай хүгжэлтэ нэгэ талын шэнжэтэй, гансал Советскэ Союзда ашатай туһатай гэһэншүү хөөрэлдөөе заримдаа шагнажа болохо байна. Теэд ингэжэ хэлэхын тула бодото ушар байдалые оройдоо мэдэхэгүй гү, али үнэн зүб юумые зорюута харахагүй байха хэрэгтэй бшуу.

Зүгөөр үнэн зүб юумэ гэбэл, экономическа хани харилсаае юрэнхыдэнь хүгжөөһэнһөө, гүнзэгырүүлһэнһээ, ехэ хэмжээнэй, удаан сагай хэлсээнһээ хоёр тала бодото аша туһа абаха ёһотой. Эдэ хэлсээнүүд тушаа мүнөө совет организацинуудай ба американ томо фирмэнүүдэй хоорондо хөөрэлдөөнүүд мүнөө боложо байна гэхэ гү, али амжалтатайгаар түгэсөөд байна. Тиимэ хоёр талын аша туһа абаха тухай эндэ, Холбоото Штадуудта, мүн үшөө урдань Москвада болоһон уулзалгын үедэ минии хөөрэлдэхэдэ США-гай хэрэг эрхилдэг бүлэгүүдэй түлөөлэгшэд бидэндэ тодорхойлон баталжа үгөө һэн. Энээн тухай мүн лэ Президент Никсонтэй манай хөөрэлдөөнэй үедэ хэлсэгдэһэн байна.

Удаан болзорой экономическа харилсаа холбоое хүгжөөлгэ хадаа политическэ угаа һайн хойшолонгуудтай байха гэһэн ябадалда Советскэ Союзай хүтэлбэрилэгшэд, мүн минии ойлгоһоной ёһоор, Холбоото Штадуудай правительство илангаяа ехэ удха шанар олгоно гэжэ би энээн дээрэ нэмээн хэлэхэ байнаб. Энэ хүгжэлтэ совет-американ харилсаануудай бүхыдөө улам һайжаржа байһан шэглэлые батадхаха байна бшуу.

Соёл культурын ба искусствын талаар совет-американ харилсаа холбоое бүри үргэнөөр хүгжөөхэдэшье ерээдүйн сагта һайн эрхэ нүхэсэл бии гэжэ бидэ ойлгонобди. Энэ талаар бэе бэедээ үгэхэ юумэн манай оронуудта бии гээшэ. Бата найдамтай амгалан байдалда ажаһуухын тулада бэе бэедээ найдахэ хэрэгтэй, харин найдахын тулада бэе бэеэ үлэмжэ һайнаар мэдэхэ хэрэгтэй. Ажабайдалаймнай түхэл шэнжые, бидэнэй ямараар бодомжолдогые америкынхидэй шадаал һаа бүри дүүрэнээр, зүбөөр ойлгохынь тула бидэ яагаашье хадаа оролдохо байнабди.

Совет-американ харилсаануудые хүгжөөхэ хэрэгтэ бага бэшэ юумэн хэгдээ гэжэ бүхы дээрэнь бидэ хэлэхэ аргатайбди. Зүгөөр бидэ ехэ замай имагтал эгээл эхин дээрэ байнабди. Һайн һайхан харилсаануудай шэнэ эшэ үндэһэнүүдые аршалан хамгаалха, хүгжөөхэ талаар саг үргэлжын анхарал оролдолго хэрэгтэй. Элдэб янзын һалбаринуудаар харилсаа холбооной эгээл хэрэгтэй, эгээл таарамжатай түхэл арганудые бэдэрэн олохо тушаа эсэшэ сусашагүй хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй. Нүгөө талынгаа ямар нэгэн онсо илгаануудые ойлгохын тулада, бэе бэетээ ажал хэрэгээ һайн һайхан замаар хүтэлжэ һурахын тулада тэсэбэри хэрэгтэй.

Советскэ Союз болон Холбоото Штадуудай хоороондохи харилсаануудые үндэһөөрнь һайжаруулха гэһэн тала баримталагшад ерээдүй тээшээ бата найдамтайгаар хаража шадаха байна гэжэ би һананаб. Яахадааб гэхэдэ, энэ уг зорилго хадаа манай хоёр арадуудай амин шухала аша туһада, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалда дуратай хүнүүдэй аша туһада харюусана бшуу.

Манай хоёр оронуудай хоорондохи харилсаануудай ушар байдалһаа дэлхэй дээрэхи бүхы байдал бага бэшээр дулдыдаха юм. Экономическашье, сэрэгэйшье хүсэ шадал, уласхоорондыншье нэрэ хүндэ манай оронуудта нэмэлтэ ямаршье эрхэ олгоногүй, зүгөөр бүгэдэ ниитын эб найрамдалай хуби заяанай түлөө, дай уридшалан зайсуулхын түлөө онсо харюусалга тэдээндэ даалгана гээшэ. Советскэ Союз Холбоото Штадуудтай холбоо барисаагаа, харилсаагаа байгуулхадаа, энэ харюусалгые бүримүһэн мэдэрдэг байна.

Совет-американ харилсаануудые һайжаруулхадаа, бидэ тэдэниие амяарлагданги үзэгдэл бэшэ, харин уласхоорондын байдал үндэһөөрнь һайжаруулха гэһэн үргэн ехэ хүдэлөөнэй таһаршагүй хубинь, тииһэн мүртөө угаа шухала хубинь мүн гэжэ тоолонобди. Хүн түрэлтэн «хүйтэн дайнай» хатуу шэрүүн хуяг сооһоо мултаран гараа. Энэ хуягаар тэрэниие гэнжэлхэ гэһэн һэдэлгэ гаргагдаа бэлэй. Хүн түрэлтэн һанаа амараар, сэдьхэл дүүрэнээр ажаһуухые хүсэнэ. Түгшүүрилтэ байдал һуларуулха хэрэгтэ шэнэ шэнэ гүрэнүүдые, Европын гү, али Азиин, Африкын гү, али Латин Америкын, Дүтын Зүүн зүгэй гү, али Алас-Дурна зүгэйшье һаань, шэнэ шэнэ гүрэнүүдые хабаадуулхадань совет-американ харилсаануудые һайжаруулха тушаа манай гаргадаг хүсэлэл оролдолгын туһа болоо һаань, бидэ энээниие амаршалха байнабди.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта)

ХАХАД ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭХЭ

МАЛШАДАЙ БУХЭСОЮЗНА СОЦИАЛИС МУРЫСӨӨН

1973 оной июниин 23-да ...лаан-Үдэ хотодо болоһон ...спубликын түрүү малша... зүблөөн тухай манай га... ...ын воскресениин номерто ...шохоноор мэдээсэгдэсэ ... Энэ суглаан дээрэ ...ФСР-эй Министрнүүдэй ...ведэй болон ВЦСПС-эй ...мжуулгын Улаан туг рес...бликадамнай барюулха ...ураа. РСФСР-эй хүдөө ...ахын продуктнуудые бэ...лэдхэхэ министрэй орлогшо ... П. Никонов үгэ хэлээ. — Мал ажалай продукт...үдые ехээр абаха, бэлэд...хэ, адууһа малай тоо тол... олошоруулха, ашаг шэ...мыень дээшэлүүлхэ талаар ...ссин Федераци дотор мал...дай социалис мүрысөөн ...энөөр дэлгэрээ, — гээд үгэ ...эгшэ онсолон тэмдэглээ. Энээнэй ашаар колхоз, ...хозуудай малшад, мэргэ...лтэд болон хүтэлбэрилэг...д үбэлжэлгын үедэ тохёол...һон бэрхэшээлнүүдые шэн...игто ажалаараа дабан ...ажа, урда жэлэй энэ үеынхиһөө нилээд дээгүүр дүнгүүдые туйлажа байнхай. Үнгэрһэн таба һара хахадай туршада Россин Федерациин ажалшад гүрэндэ тушааха хахад жэлэй түсэб мяхаар 97 процент, һүөөр — 96, үндэгөөр 106,9 процент дүүргээд байна. Жэлһээ жэлдэ мал ажалай продуктнууд ехээр абтадаг боложо байна.

Саашадаа малай тоо олошоруулхын, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын, мал ажалай продуктнуудые улам ехээр бэлэдхэдэг болохын тула тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ гээшэ эгээн шухала хэрэг болоно, — гээд үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлбэ. — Тиимэл хадань КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет энэ асуудалаар тусхай тогтоол абаад байна бшуу.

Танай республикын колхоз, совхозуудта үбэлжэлгын үедэ үбһэ тэжээлэй хэды дутамаг байбашье, малшадай эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллаһанай ашаар тохёолдоһон бэрхэшээлнүүд урагшатайгаар дабагдан гараа, — гээд нүхэр В. П. Никонов онсолон тэмдэглэбэ. — Энэ жэлэй түрүүшын кварталай дүнгөөр Буряадай АССР гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха арадай ажахын түсэбые бүхы талаарнь үлүүлэн дүүргэжэ, урда жэлэй энэ үеынхиһөө малай тоо олошоруулһан, ашаг шэмыень дээшэлүүлһэн байгаа. Тиигэжэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг, нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртөө һэн. Мүнөөдэр энэ Тугые барюулхадаа угаа баяртай байгдаба.

Буряад ороной малшад нэгэдэхи кварталда туйлаһан амжалтаяа батадхажа, түрэл республикынгаа 50 жэлэй ойе ажалай амжалтаар угтахын хойноһоо тэмсэжэ, түсэб уялгануудаа муу бэшээр бэелүүлжэ байна, — гээд нүхэр Никонов үргэлжэлүүлбэ. — Мүнөө үедэ Буряадай АССР-эй гүрэндэ тушааха хахад жэлэй түсэб, нэмэлтэ даабариие мяхаар 105 процент, үндэгөөр 106 процент, һүөөр 90 процент дүүргээд байнхай. Түрүү ажахынууд бүри ехэ амжалтатай. Кабанскын аймагай Байгалай совхоз, Захааминай аймагай «50 лет СССР» совхоз, Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхоз болон бусад ажахынууд гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые тушааха, худалдаха хахад жэлэй түсэб ехээр үлүүлэн дүүргэжэ ябана. «Байкал» племхозой һаалишан Л. Седых, Зэдын аймагай Борьёогой совхозой ахалагша хонишон Д. Свистунов болон бусад түрүүшүүл ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

Мүнөө үедэ республикын колхоз, совхозуудта хонидой нооһон хайшалагдажа байна. Энэ шухала кампаниие амжалтатайгаар, эмхитэйгээр үнгэргэжэ, гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха, тушааха хахад жэлэй түсэб бүхы талаарнь үлүүлэн дүүргэхэ гээшэ республикын малшадай дайшалхы зорилго мүн. Энэ зорилгодоо хүрэхэ бэзэ гэжэ найдажа байһыемни зүбшөөгыт. РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй дамжуулгын энэ тугые алдангүйгөөр барижа ябахыетнай хүсэнэб, — гээд нүхэр Никонов үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

Республикада дамжуулгын энэ Улаан туг барюулгада зорюулагдаһан баярай суглаанда хабаадагшад, үгэ хэлэгшэд нүхэр В. П. Никоновэй найдалые харюулха, гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые тушааха арадай ажахын хахад жэлэй түсэбые бүхы талаарнь үлүүлэн дүүргэхэ, энэ хүндэтэ тугые алдангүйгөөр барижа ябаха байһанаа мэдүүлээ.

Б. ГЫЛЫКОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: суглаанай зал ссо нүхэр В. П. Никонов үгэ хэлэжэ байна; Улаан туг барюулжа байһан үе.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

БУРЯАДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭН АНГИ

Буряадай республикын тогтоһон 1923 оной урдахана хүдэлмэришэн ангиин зэргэнүүдтэ оройдоо 2.000 шахуу хүн тоологдогшо һэн. Хүдэлмэришэдэй олонхинь шэлэй, архи ба пивын үйлэдбэридэ ажалладаг байгаа. Гээгдэнги байдалһаа гарахын тула индустри хүгжөөхэ хэрэгтэй болоо һэн.

Табан жэлэй түрүүшын жэлнүүдтэ хуушан фабрика, заводууд һэльбэн байгуулагдаһан, шэнэ предприятинууд бодхоогдожо эхилһэн байна. Һэльбэн заһабарилагдаһан, үргэдхэгдэһэн «Механлит», шэлэй, хирпиисын, арһанай заводууд продукцияа арадай ажахыда үгэжэ эхилээ. Республикын байгуулагдаһан 1923 онһоо 1932 он болотор промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 3,5 дахин ургаа.

Буряадай индустри хоёрдохи табан жэлнүүдэй хугасаада илангаяа түргэн хурданаар хүгжэһэн байна. Эдэ жэлнүүдтэ урдын онуудтай сасуулхада, 20 дахин үлүү ехэ капитальна һомололго промышленность хүгжөөлгэдэ зорюулагдаа. Энэ табан жэлэй хүгжэлтын онсо илгаань юун байгааб гэхэдэ, промышленность гол түлэб Верхнеудинск хотодо хүгжөөгдөө.

Мүн хоёрдохи табан жэлнүүдэй үедэ олонациональна хүдэлмэришэн анги хүгжэһэн байна. Шэнэ фабрика, заводуудай урган бодохотой хамта хүдэлмэришэн анги байгуулагдажа, хүгжэжэ байгаа гэжэ онсо тэмдэглэмээр. Энэ хүгжэлтэнь ороноймнай аха дүү арадуудай бата бэхи хани барисаанай үндэһэ һуурида түшэглэһэн юм. Табан жэлнүүдэй томо барилганууд болоһон локомотив-вагон заһабарилгын заводой, мяха-консервын комбинадай, мелькомбинадай, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай барилгануудтай хүдэлмэришэн ангимнай хүгжэлтэ сэхэ холбоотой байна.

Промышленна Ураалай, Сибириин, Москва, Ленинградай түлөөлэгшэд республикымнай хүдэлмэришэн анги байгуулха, хүгжөөхэ хэрэгтэ ехээр нүлөөлөө. Россин хүдэлмэришэдэй түлөөлэгшэд үндэһэн яһатаниие индустриальна ажалда хабаадуулха, дүй дүршэлтэй болгохо талаар ехэ оролдолго гаргаһан байна. Тэрэ үедэ манай эндэ ерэһэн дүй дүршэлтэй, мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд Е. Г. Курочкин, Б. З. Поздеев, А. И. Лобынцев, М. А. Чернышев болон бусад олон түлөөлэгшэд мүнөөшье аша туһатай ажалаа хэһэн зандаа. 1937 ондо республикымнай хүдэлмэришэн анги 1923 онойхитой сасуулхада 16 дахин олошоржо, 31,2 мянган хүн болоһон байна.

Октябрьска революциин урда тээ промышленна түхэл шэнжэтэй болоһон Россин ба Ураалай түбэй районууд хүгжэнги промышленна пролетариадтай байгаа. Харин манай республикын хүдэлмэришэн анги шэнжэ шанараараа тад ондоо, индустриализациин үедэ хүгжэн ургаһан шэнэ социалис хүдэлмэришэн анги болоһон юм.

Республикымнай промышленностиин хүгжэлтэ саашанхи табан жэлнүүдтэ үргэлжэлөө. Ашаглалгада оруулагдаһан томо предприятинууд — судна бүтээлгын завод, шулуу нүүрһэнэй шахтанууд, ой модоной, загаһанай болон нютагай промышленностиин шэнэ завод, фабиканууд Буряад нютагай промышленна түхэл шарайе үндэһөөрнь хубилгаа. Улаан-Үдэ — Наушки гэһэн түмэр замай харгы баригдажа, республикын хэдэн аймагуудые хоорондонь холбоһон, тэдэнэй, мүн бүхы республикын экономическа хүгжэлтэдэ ехэ удха шанартай байгаа.

Хүдэлмэришэн анги гурбадахи табан жэлнүүдэй зорилго амжалтатайгаар шиидхэжэ эхилээ һэн. Харин Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайн тэдэнэй урда бүри харюусалгатай зорилго табяа. Бүхы промышленностьмнай богони болзор соо хубилгагдажа, фронтдо шухала хэрэгтэй продукци бүтээжэ эхилһэн байна. Олон хүдэлмэришэд фронт мордожо, тэдэнэй орондо эхэнэрнүүд, үхибүүд станогуудай дэргэдэ жагсаа һэн.

Дайнай жэлнүүдтэ республикымнай индустри зарим тэды илгаатайгаар хүгжэжэ байгаа. Энэ үедэ промышленность гол түлэб районуудта хүгжэһэн байна. Дайнай үедэ промышленна барилгада түрүүшын табан жэлэйхитэй сасуулхада 5 дахин үлүү ехэ мүнгэн зөөри һомологдоо. Хүдэлмэришэн анги эдэбхи үүсхэл гаргажа, эршэмтэй шангаар ажаллаһан түүхэтэй. «Фронтовой бригадануудые» байгуулха, ажалай гурбан нормо дүүргэхэ гэһэн үнэтэ үүсхэл халуунаар дэмжэгдэһэн байна.

Республикымнай промышленность дайнай һүүлээрхи жэлнүүдтэ хурдан түргэнөөр, бүри ашагтай һайнаар хүгжөө. Промышленна үйлэдбэриин бүридэл үндэһөөрөө хубилһан юм. Урдань байгаагүй һалбаринууд байгуулагдажа, амжалтатайгаар хүгжөө. Тиихэдэ промышленностиин түрүү һалбари — машина бүтээлгэ, электротехникэ, прибор бүтээлгэ, техническэ дэбжэлтэ туйлаха хэрэгтэ шухала удха шанартай автоматизациин хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгэ байгуулагдаһан юм.

Промышленностиин ехэ хүгжэлтэ бата бэхи үндэһэ һууритай байгаа. Наука болон техникын хүгжэлтэдэ түшэглэн, үйлэдбэриин процессүүдые автоматизацилһанай, оньһожоруулһанай, электрын элшэ хүсөөр хангаһанай ашаар промышленность бүри хурдан түргэнөөр хүгжэһэн байна. Энээнтэй хамта хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари, эдэбхи үүсхэл дээшэлээ.

Дайнай һүүлээрхи жэлнүүдтэ хүдэлмэришэн ангиин тоо ехээр олошорбо. 1940 онойхитой сасуулхада, промышленностиин хүдэлмэришэдэй тоо 1950 ондо 1,5 дахин олошорһон байна. 1965 ондо республикымнай предприятинуудта 64,0 мянган хүдэлмэришэд гэхэ гү, али дайнай урдахи жэлнүүдэйхиһээ 2 дахин олон хүн ажаллаа.

Мүнөө республикымнай промышленностьда 84 мянган хүн ажаллана. Энергетигүүд, химигүүд, автоматчигууд, хабсаргагшад гэхэ мэтэ шэнэ мэргэжэлтэдээр тэдэнэй тоо олошороо. Хүдэлмэришэн анги үндэһөөрөө хубилжа, урдын жэлнүүдтэй сасуулхаар бэшэ болонхой. Дүй дүршэлтэй, һайн бэлэдхэлтэй кадрнууд мүнөө үеын техникэ мэдэлдээ абажа, арад зоной аша туһада зорюулна.

Хүшэр хүндэ ажал оньһожоруулһанай, шэнэ һалбаринуудые байгуулһанай ашаар хүдэлмэришэдэй мэргэжэл хубилаа. Манай республикада долоон жэлнүүдэй үедэ үйлэдбэри ехээр оньһожоруулагдаа, урдань үгы байһан мэргэжэл бии болгогдоо, хуушан мэргэжэл үндэһөөрөө хубилгагдаа. Ганса нэгэ мэргэжэлтэниие — газоэлектро-гагнууршадые абажа хараа һаа, тэдэнэй тоо 1,5 дахин олошорһон байха юм. Автомат-станогуудые тааруулан табигшадай, электромонтёрнуудай тоо олошороо. Бүхы дээрэ абажа харахада, хүдэлмэришэн ангиин техническэ болон экономическа мэдэрэл хэлбэришэгүйгөөр ургаһан байна. Ушар ёһо мэдэхэ, ажалдаа үнэн сэхээр хандадаг, нитын баялигуудые арьбадхаха гэжэ үнэн зүрхэнһөө оролдодог хүдэлмэришэн анги республика доторнай хүмүүжэн ургаа.

Нигэжэ хэлээшые баримталхын тула хэдэн тоо баримта дурдамаар. Наймадахи табан жэлэй хугасаада хүдэлмэришэдэй табадахи хүн бүхэниинь институт, техникум, али һургуули дүүргэжэ гараһан байха юм. Буряадаймнай хүдэлмэришэн ангиин 50 процентнь дунда, тусхай дунда, дээдэ эрдэмтэй. Мэргэжэлтэй, дүй дүршэлтэй кадрнуудтай болоһоной ашаар ажалай бүтээсэ үнгэрһэн табан жэлнүүдэй туршада 46 процентээр дээшэлээ.

Промышленностиин бүхы һалбаринуудта ажалладаг инженер, технигүүдэй тоогой нилээд олошорһон ушар ехэ туйлалтын болоһые гэршэлэн харуулна. 1958—1965 онуудта инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй тоо 8 процентһээ 11 процент болотороо олошороо. Мүнөө промышленна предприятинуудта 10 миллион инженер, технигүүд ажаллана.

50—60-аад онуудта хүдэлмэришэн ангиин бүридэл хубилжа, хүгжэжэ байгаа. Буряадууд тэдэнэй тоодо нэмэн ороо. Тиигэжэ мүнөө предприяти бүхэндэ тэдэ хэдэн зуугаадаар тоологдоно. Утаһа орёогшо Д. К. Тумурова 25 жэлдэ нарин сэмбын фабрикада ажаллажа, социалис Ажалай Геройн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Социалис Ажалай Герой А. Н. Широв юрын хүдэлмэришэнһөө цехэй начальник болотороо ургаа. Авиазаводой главна инженерэй орлогшо, техническэ эрдэмэй кандидат Д. С. Цыренова, «Электромашина» заводой директор П. Н. Бурлов, Холбоолжоной шулуу нүүрһэнэй уурхайн главна инженер И. Д. Даржаев болон бусад олон буряад арадай түлөөлэгшэд промышленностиие хүгжөөхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубита оруулжа байна ха юм.

Манай республика 50-аад онуудай һүүл багта хүдэлмэришэд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондохи ороной дунда зэргын тэнсүүридэ процентнэ талаараа хүрэһэн байна.

Гэбэшье, промышленна предприятинуудта ажаллагшадай диилэнхы олониинь манай аха нүхэд — ородууд юм. Буряадуудай тоо 10 процент болоно. Тэдэнэй иимэ бага хуби эзэлдэгынь гайхалтай бэшэ. Юуб гэхэдэ, республикадамнай ажаһуугшадай диилэнхи олониинь ородууд, гадна мал ажал эрхилдэг буряадуудые индустриальна ажалда дүршүүлхын тула 50 жэл тиимэ ехэ болзор бэшэ ха юм.

Республикымнай олонациональна хүдэлмэришэн анги, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд социалис гоё һайхан ёһо заншал арьбадхан хүгжөөнэ, гайхамшагта совет патриотизмын ба пролетарска интернационализмын шэнжэ шанар баримтална гээшэ. Хаа хаанагүй үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрһэн социалис мүрысөөн хүдэлмэришэн ангиин эдэбхи үүсхэлые, зохёон байгуулхы ажалые эли тодоор гэршэлэн харуулна. Бүхы хүдэлмэришэд, алба хаагшад социалис мүрысөөндэ оролсоно. Ажалдаа коммунис ёһоор хандаха хүдэлөөндэ 550 гаран коллектив хабаадалсана. Энэ мүрысөөнэй үедэ олон шэнэ үүсхэл гаргагдажа, дали жэгүүр ургаһан мэтэ холо ойгуур таран дэмжэгдэһээр.

Промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд арадай ажахые улам саашань хүгжөөхэ, нитын үйлэдбэриин аша үрэ дээшэлүүлхэ гэһэн партиин XXIV съездын шиидхэбэриие бодото дээрэнь бэелүүлэн, амжалта туйлажа байһаар. Буряадай социалис республикын тогтоһонһоо хойшо промышленность хурдан түргэнөөр хүгжөө. Энэ хүгжэлтэнь оронноймнай дунда зэргын хүгжэлтэһөө булюу түргэн юм. Хэрбээ СССР дотор промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 1922 онойхиһоо 320 дахин ехээр ургаһан байбал, республикымнай промышленна үйлэдбэриин хэмжээн аяар 900 дахин ургаа. 1970 ондо нэгэ миллиард түхэригһөө үлүү ехэ промышленна продукци худалдагдаа.

Үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөхэ, олон һалбарита промышленность байгуулха орёо зорилго хүдэлмэришэн ангиин хүсэ шадалаар, тэрэнэй эдэбхи үүсхэлтэ ажалаар, СССР-эй бүхы арадуудай туһаламжаар, Коммунис партиин ба Совет правительствын саг үргэлжын анхарал оролдолгоор бэелүүлэгдэһэн байна.

Юһэдэхи табан жэл республикымнай хүдэлмэришэн ангиин урда шэнэ зорилго табяа. Энэ орёо зорилго дүүргэхын тула хүдэлмэришэн ангиин зэргэнүүд улам олошорхо, тэрэнэй культурно-техническэ бэлэдхэл дээшэлүүлэгдэхэ ёһотой. Нучно-техническэ дэбжэлтэ туйлажа шадаха кадрнууд бэлдэгдэхэ болоно.

Республикымнай хүдэлмэришэн анги хүгжэлтын ехэ зам гаталан гараа. Агуу хубисхалай урда нүүдэл байдалтай байһан малша буряадууд түрүүшын завод, фабрикануудһаа эхилээд мүнөө үеын хүгжэнги промышленность, оло мянган техническэ интеллигенцитэй, һайн бэлэдхэлтэй хүдэлмэришэн анги байгуулжа шадаа. Нэгэ бүлэ мэтэ хүгжэһэн олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн хүдэлмэришэн анги хүгжэнги социалис обществын эрхэ байдалда улам хүгжэжэ, олошоржо байна.

Ф. ШУЛУНОВ,
экономическа эрдэмэй кандидат.

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ОНЬҺОЖОРУУЛГЫН ХҮСЭН

Юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэл хахадлаба. Уужам дэлгэр оронноймнай колхоз, совхозуудай малшад хараалагдаһан даабаряа сүм дүүргэжэ, һү, мяха, нооһо болон эдеэ хоолой бусад продуктнуудые элбэг дэлбэгээр абажа, гүрэндэ тушаахын түлөө бии байгаа арга боломжонуудаа элирүүлэн, хүсэд хэрэглэхые оролдожо байнхай. Юуб гэхэдэ, мүнөө хаа хаанагүй эрдэм техникын шэнэ туйлалтанууд малшадай ажалда улам үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэжэ, ажалай бүтээсэ горитойхоноор дээшэлжэ байна бшуу. Тиимэһээ малшадай ажалда шэнэ түхэлэй оньһон түхеэрэлгэ бүри үргэнөөр нэбтэрүүлжэ, хүшэр хүндэ хүдэлмэрииень хүнгэдхэхэ, ажалайнь бүтээсые хараа байса дээшэлүүлхэ гээшэ гол зорилгонуудай нэгэн байһан зандаа.

Мүнөө үедэ оронноймнай заводуудай бүтээн гаргадаг «АД—100», «ДАС—2» болон орёо нарин «Молокопровод», «Тандем», «Елочка» гэжэ аппарадуудые томодхогдоһон гүүртэнүүдтэ тодхожо, үнеэдые һааахада нилээд ашагтай. Эдэ оньһон түхеэрэлгэнүүдтэ үнеэдые һааха аппаратура угааха, һаагдаһан һүень хүргэхэ томо амһартануудтай юм. Гадна һү дамжуулан эюулхэ шэл хоолойнуудынь үнеэдтэ тэжээл хубаарилгын үедэ һаад хэхэгүйн тула дээшээ үргэгдэдэгөөр тодхогдодог.

Үнеэдээ уянгүй байлгадаг томо байрануудта тодхохо шэнэ түхэлэй УДЕ—8—«Елочка», УДТ—6—«Тандем» гэһэн агрегадууд бүтээгдэнхэй. Эдэ оньһон агрегадууд урданайхиһаа нилээд һайн гэхэ гү, али һү хэмжэхэ, һүнэй соргонуудые угааха оньһон түхеэрэлгэтэй юм. Тиихэдэ үбһэ тэжээлынь оньһон аргаар хубаарилагдан үттэдэг. Эдэ бүхы агрегадуудынь пневмомеханическа түхеэрэлгээр хүдэлгэгдэдэг байна.

Гэхэтэй хамта томодхогдоһон һаалиин гүүртэнүүдтэ тэжээл хубаарилдаг «РММ—5» түхэлэй түхеэрэлгэ тодхобол, нилээд туһатай байжа магад. Хэрбээ эдэ бүгэдэ оньһон түхеэрэлгэнүүдые зүбөөр ашаглабал, гаргашань гурба дахин доошолдог байна.

Мүнөө үедэ гахайн мяха ехээр абахын тула янза бүриин шэнэ түхэлэй оньһон түхеэрэлгэнүүд олоор бүтээгдэн гаргагдадаг болонхой гээшэ. Жэшээлбэл, шэнэ түхэлэй «Маяк—6» гэжэ комплексно түхеэрэлгэ шэнгэн тэжээл буйлуулхада таатай зохид байһаниинь элирүүлэгдээ. Гадна һүүлэй үедэ «Союзсельхозтехника» колхоз, совхозуудта «ОКЦ—15», «ОКЦ—30» түхэлэй агрегадуудые эльгээдэг болонхой юм. Энэ оньһон түхеэрэлгэ гол түлэб элдэб тэжээл бутаргажа холидог ба малда тон зүбөөр хубаарилжа үгэдэг байна.

Тэрэшэлэн малай байрануудые дулаан, гэрэлтэй байлгаха оньһон түхеэрэлгэнүүд баһал олоор бүтээгдэнэ. Аргал шэбхын гашуубтар үнэртэй агаарыень һорожо һалхитуулха вентиляторнуудшье бии болонхой. Тиихэдэ мүнөө оронноймнай заводуудта автомат аргаар хүдэлгэгдэхэ дулаа үгэхэ генераторнууд, электро-калорифернүүд шэнээр гаргагдана.

Саашань тэмдэглэхэдэ, шубуу үсхэбэрилгэдэ хэрэглэхэдэ оньһожоруулагдамал таһалгатай батарейнууд нилээд таатай. Жэшээлбэл, «ОБН—1» түхэлэй нэгэ дабхартай гү, али гурба-дүрбэн дабхартай таһалга соо мяханда тушаагдаха гү, али үндэглэхэ тахяануудые байлгахада багтаамжатай юм.

Энэ дээрэ дурсагдаһан оньһон түхеэрэлгэ, машинануудые ажалдаа үргэнөөр нэбтэрүүлжэ, хүдөө ажахын продуктнуудые бага гаргашатайгаар элбэг дэлбэгээр абаха бэлэдхэхын түлөө малшад, шубуушад, хонишод бүхэн оролдохо зэргэтэй. Хэрбээ бүхы ажалаа хүсэд оньһожоруулжа, эзэн ёһоор ашаглабал, хараалагдаһан даабаряа заатагүй бэелүүлхэ байна бшуу.

Е. ХМЕЛЬНОЙ,
«Сельское строительство» журналай таһагые даагша.

Томскын ядерна физикын эрдэм-шэнжэлтын институдай эрдэмтэд зайн галай элшэ хүсые түргэдхэхэ шэнэ түхеэрэлгэ бэлдэжэ ашаглаба.

Энэ түхеэрэлгэ хэмжээгээрээ СССР-тэ бүтээгдэһэн бусад түхеэрэлгэнүүдһээ тон ехэ юм. Түхеэрэлгын хүсэн айхабтар ехэ. Нэгэ минутын туршада түхеэрэлгэ соо суглуулагдаһан элшэ хүсэн секундын 10 миллион хуби болохо сагай туршада гаргагдадаг байна.

Иимэ түхэлэй түхеэрэлгэнүүд түргэдхэлгын техникэдэ, плазмын электронико ба термоядерна шэнжэлгэнүүдтэ хэрэглэгдэхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Томскын ядерна физикын эрдэм-шэнжэлгын институдта бүтээгдэһэн түхеэрэлгэ.

АПН-эй фото.

МҮНӨӨ ҮЕЫН ХҮН

ЖАРГАЛАНТАДАА ХҮНДЭТЭЙ

Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой түб бууса — Жаргаланта тосхонһоо холо бэшэ Бүхэн голой үбэр талада эндэхи ажахын гурбан фермын нэгэн байрладаг юм.

Хабарай игаабари наранай гэрэлдэ гэлиижэ харалһан дардам үргэн авто-харгыгаар Далайтанай фермэдэ дүтэлэн ерэхэдэ, зүүлжээ баруулжаа һунаһан, жэрэгэр олон сонхонуудтай малай, малшадай сайбар сагаан хэдэн гэр байранууд харагдана. Тус фермэдэ бүри дүтэлэн ерэхэдээ эндэхи байрануудай тэг дунда гэхээр дээрэ үргэгдэһэн Улаан тугай хабарай тунгалаг һэбшээндэ намилзан байхыень обеёорбобди. «Хэнэй нэрэ хүндые ёһолон энэ илалтын туг үргэгдөө хаб?» гэһэн бодол зээлүүдгүй һанаанда ороно.

Уданшьегүй Далайтанай һүнэй фермын улаан буланда оробобди. «Коммунис ажалай ударник Лидия Нимаевна Бадмаева эндэ ажалладаг юм» — гэһэн уран гараар бэшээтэй «соносхол», тиигээд тэрэнэй дээрэхэнэнь халта энеэбхилһэн, хүхюун шэг шарайтай (хэбэрынь дүшөөд наһанай) эхэнэрэй фото зурагые харанабди. Нүгөө ханадань фермын һаалишадай тус тустаа даажа абаһан социалис уялганууд, һү һаалиин график, малшадай жэлэй эхинһээ хойшо хүдэлһэн ажалай дүнгүүд. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, фермын һара-һарын ажал хүдэлмэриин дүн болоод, тоо бүридэл эндэ аржыса бэшээтэй. Эдэ бүгэдэ согсологдоһон тоо баримтануудые харахада, эндэхи фермын ямар һаалишанай түрүүлжэ, шалгаржа ябаһаниие, хэнэй урагшагүйдэжэ, хожомдоһониие эли бодо хадууржа абамаар.

Мантай суг ябаһан колхозой парткомой секретарь Илья Архарович Ербанов ханадахи самбарай дүнгүүдэй нэгые хаража, бидэндэ хандана:

— Энэ жэлэй түрүүшын кварталай социалис мүрысөөнэй дүнгөөр ажахын һү һаалиин малшад сооһоо Лида Бадмаева түрүүлжэ гараа юм, — гээд, тодорхойлон дуугарна. — Һү һаалгаар гурба һарынгаа даабари 120 процентһээ дээшэ дүүргэһэн, тиигэжэ мүрысөөндэ шалгархал ёһоороо шалгаржа, колхозой правлени болон парткомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан. Үнгэрһэн апрель һарадашье баһал атаархамгүй һайнаар хүдэлһэн байха. Энэ түрүү һаалишанай хүндэдэ фермэ дээрэ Улаан туг үргэгдөө юм.

Улаан туг... Ажалша бэрхэ түрүүшүүлэй алдар солые ёһолон хүндэлжэ Улаан туг намилзуулха гээшэ юрын хэрэг бэшэ, харин хүнэй сэдьхэл хүдэлгэмэ, урма зоригыень улам бадаруулха гайхамшагта һүлдэ тэмдэг болоно гээ һаа, алдуу болохогүй даа. Ажалта нэгэ һарын дүүрэһэнэй удаа дүн согсологдожо, мүрысөөндэ эрхимлэжэ гараһан хүнэй алдар солодо Улаан туг мандуулагдадаг заншал айл аймагтамнай һайшаагдадаг болонхой. Жаргалантын бүхы 29 һаалишадай шадаал һаа социалис мүрысөөндэ шалгаржа, түрүү зэргэдэ гараха эрмэлзэлтэй ябаха үедэ эрхимлэхэ гээшэ амар хэрэг бэшэ даа...

Жаргаланта голой солото һаалишан Лидия Нимаевнагай гэртэнь ороходо бүхы юумэнь гуримтай, элшэ дулаа элбэгтэй, һаруул дээрэһээ гэрыншье досоогоо уужам салуу шэнгеэр үзэгдэбэ.

— Дээшээ гаража һуугты, — гэжэ эзэн эхэнэр хүндэмүүшэ ёһоор урин хэлэбэ.

Лида Нимаевнатай һүүлэй һонин, ажал хэрэг тухайнь хөөрэлдэнэбди. Хөөрэһэн бариһанаарнь мэдэхэдэ, гүлмэр залууһаа ажал хүдэлмэритэй танилсаһан, бүри һургуулида һуража байхадаа һаалишан эхэдээ али болохоор туһалдаг байһан.

— Эжымни удаан саг соо колхоздоо мал ажал дээрэ хүдэлжэ, үндэр наһатай болошо, үдэр бүриин хэрэг ажалайнь хүшэр хүндэ болсоходонь орондонь хүдэлжэ эхилээ бэлэйб. Тэрэ сагһаа хойшо мүнөө 22-дохи хабараа һаалиин фермэ дээрэ угтажа байнаб, — гэжэ Бадмаева аалиханаар тайлбарилан хэлэнэ.

— Ямар аргаар һүн ехээр һаагдана гээшэб? — гэжэ һонирхобоб.

— Энээн тушаа юу хэлэлтэйб даа. Заримашуул һаалишанай ажалые хүшэр хүндэ, һонигүй гээд тоолодог. Нүгөөдүүлынь амархнаар һанадаг: үнеэдтээ тэжээлыень үгөөд лэ, һаажа мэдыш даа. Ондоо юу байхаб? Юрэдөө, минии һанахада, ямаршье мэргэжэлдэл адли һаалишанай хэрэгтэ мүн лэ өөрынь ондоохон онсо зүйлнүүд байдаг гээд һанагшаб. Ажалдаа бүхы һанал зоригоо табижа, үнэн зүрхэнһөө оролдоходо хэрэг хараа байса бүтээсэтэй, урагшатайшье байдаг, — гэжэ хэлэһэнэй удаа Лида Нимаевна бодолгото болон, энеэбхилээд нэмээбэ. — Мал ажалые яажа түрүү аргаар эрхилэн хүтэлбэрилхэ тушаа эрдэм ухаанай үнэтэ шухаг һургаал заабаринуудые хадууржа абахаяа оролдодогби. Илангаяа түрүүшүүлэй онол оншонуудтай танилсаха гэхэ гү, тусгаарлан хэлэбэл, аймагайнгаа солото һаалишан Социалис Ажалай Герой Надежда Тадвашкинагай баян дүй дүршэлөөр хододоо һонирходогби. Тиихэдэ гансал миил шунал эрмэлзэлгээр малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэгүйш, эндэ хамтымнай эбтэй эетэй ажалһаа хамаг юумэн дулдыдадаг гээшэ.

— Зүб лэ даа. Хамтын хэрэгэй түлөө хамаг һайхан һанал сэльхэлээ зорюулжа, хамаг шадабари оролдолгоёо элсүүлжэ ябадаг хүнүүдэй габьяата ажал Эхэ орондомнай үндэрөөр сэгнэгдэдэгынь олондо мэдээжэ ааб даа. Энэ һаалишан эхэнэрэй 22 жэл соо түрэл нютагайнгаа хамтын ажалай түлөө хэды шэн зоригтойгоор хүдэлжэ байһанииень тэрэнэй энгэртэ яларһан Октябриин Революциин орден гэршэлнэ бэшэ аал? Тиигээд Лида Бадмаева гансахан урдахи ажал хэрэгээ хараад ябадаг бэшэ, харин айл аймагайнгаа нитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаададаг хүнүүдэй нэгэн гэжэ мэдээжэ болоһоор үнинэй юм. Тиимэһээ тэрэниие аймсоведэй депутадаар, КПСС-эй райкомой гэшүүнээр дэмы һунгаагүй ёһотой. Мэнэ һаяхан колхозой нэгэдэхи отделениин хүн зон Л. Н. Бадмаевае Жаргалантын сомоной Советэй депутадаар һунгаба.

Лида Бадмаеватай хамта хүдэлдэг хүнүүдһээ гү, али колхозой хүтэлбэрилэгшэдһөө, танил талаһааншье тэрээн тухай һурабалтнай, «ажалша бэрхэ, үнэн сэхэ сэдьхэлтэй, юумые сэхэ руунь хэлэдэг ёһотойл коммунист эхэнэр» гээд хэлэхыень дуулаха байхат. Тиимэл хадань хэдэн жэлэй саада тээ фермын ахалагша һаалишанаар хэниие табихаб гэһэн асуудалай гарахада, Далайтанай малшад «Лидые» гэжэ нэгэн дуугаар нэрлээ һэн гэхэ. Мүнөө фермэ дээрэ ямар нэгэн хүндэ хүшэр байдалай ушарбал, ахалагша һаалишантаяа зүбшэхэл байна гээд малшадай хэлсэхые дуулаха байхат.

Лида Нимаевна бултанай хэрэгэй түлөө ходол һаналаа табижа, фермынгээ хүдэлмэришэнэй али болохо ажалыень хүнгэдхэхэ, тэдэнэй һуудал байдалые һайжаруулхын тула яһала юумэ хэһэн, хэжэшье байна. Хэрбээ фермэ дээрэ ямар нэгэн орёо асуудал өөһэдөө шиидхэжэ шадаагүй һаа, тэрэ колхозойнгоо парткомдо гү, али правлендэ заатагүй ошожо мэдүүлдэг, зүб мүрыень бэдэржэ, шиидхэхэ аргыень олодог. Энээн тушаа иимэ нэгэ баримта дурдалтай. Нёдондо намар колхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдтэй Лида Бадмаева хүршэ ажахы болохо Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай фермэ дээрэ хайшан гээд үнеэдтэ түрүү аргаар бүдүүн тэжээл шанаржуулдаг түхеэрэлгэтэй танилсаһан байгаа. Хойто үдэрынь ахалагша һаалишан фермынгээ малшадай зүблөөн дээрэ тараһан үзэһэнөө тодорхойгоор хөөрэжэ үгэбэ: «Булагай фермынхид тэжээл буйлуулдаг цехтээ сагаан һолоонто известкованиин аргаар буйлуулаад, шэмэ шүүһыень арба дахин ехэ болгоно. Иимэ арга манай фермэдэшье хэрэглэжэ боломоор»... Уданшьегүй Далайтанай фермын малшадай эрилтээр бүдүүн тэжээл шанаржуулха түхеэрэлгэ табигдаа һэн. Энэ аргын үнеэдэй ашаг шэмэ үгэлгэдэ хэды туһатай байһаниие малшад үбэлжэлгын үедэ мэдэрээ бэлэй.

Коммунистка Бадмаева туйлаһанаараа һанаагаа амардаггүй, хайшан гэжэ һаа үшөө ехэ юумэ туйлахаа ааб гэжэ сэдьхэн ябадаг хүнүүдэй нэгэн юм. Бэшэндэл адли Лида Нимаевна социалис уялгануудые абанхай. Эндэ тэмдэглэмээр онсо шэнжэнь юуб гэхэдэ, энэ жэлэй урда жэлэйхидэ оробол харууһалжа байһан үнеэдэйнгээ ашаг шэмэ үгэлгые һураггүй дээшэлүүлжэ, шадаа һаа ехэ һү абахын түлөө тэмсэнэ. Урдаа табиһан зорилгоёо үдэр бүриингөө ажал хэрэгээр батадхана. Энээн тушаа нэгэ жэшээ дурдая. Үнгэрһэн дүрбэ һара соо даажа байһан 19 һаамхай үнеэдэйнгээ тус бүриһөө 1050 килограмм һү һааажа, фермынгээ һаалишадай дундa эрхим дүн туйлаба. Энэ үнгэрһэн хугасаа соо тэрэ үнеэн бүриһөө нёдондо жэлэй энэ үетэй сасуулхада, 34 килограмм һү ехээр абаһан байха юм. Тиигэжэ Жаргаланта голой мэдээжэ һаалишан түрэл Буряад оронойнгоо 50 жэлэй ойн түүхэтэ үдэрые ажалай бага бэшэ амжалтаар угтаха гэһэн хүсэлөө бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна.

Энэ жэлэй түрүүшын гурба һара соо Жаргалантын колхоз мал ажалай продукци үйлэдбэрилхэ, мүн тэрэнээ гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэжэ, аймагайнгаа малшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэһэнэйнгээ түлөө КПСС-эй райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртөө бэлэй. Далайтанай һүнэй фермын ахалагша һаалишан ажахынгаа малшадай иимэ туйлалта дабажа ехэл баясаа һэн. Лида Нимаевнагай хэлэһэнэй ёһоор хамтын энэ туйлалта соо өөрынь, мүн суг хүдэлдэг нүхэдэйнь оруулһан хубитань бага бэшэ.

Ц. БАЛДАНОВ.
Сэлэнгэ.

Улаан-Үдын электро-заһабарилгын заводой Валерий Павлович Мязинай автотранспортын электро-түхеэрэлгэнүүдые заһабарилдаг бригадынхид мүнөө Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн баярай хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаад халаан бүринэгөө даабариие 120 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус бригадын гэшүүд. Баруун гарһаа гурбадахи В. П. Мязин.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ХЭТЭДЭЭ СЭБДЭГ ХҮЙТЭН ГАЗАРТАХИ ГАЗАЙ БАЯЛИГ

Яхадай АССР-тэхи Лено-Вилюйн газай баялиг манай орон дотор эгээн ехэ газай баялигуудай нэгэниинь болоно. «Сэнхир түлишын» найман хэбтэшэ эндэ, хэтэдээ сэбдэг хүйтэн байдаг газарта, олдоо. Даб дээрэхи багсаамжануудай ёһоор, энэ автономито республикада газайнь бүхы баялиг 13 триллион кубометр гэжэ тоологдоно.

Яхадай газай түрүүшын кубометр 1956 оной октябриин 17-до Ленэ мүрэнэй зүүн һалаа—Вилюйн адагта абтаа һэн. Вилюйн адагай ашагта малтамалһаа республикын баруун захада байгаалиин газай хэбтэшэнүүдые нээлгэ эхилһэн байна. Собо-Хаинска, Бадаранска, Неджилинскэ, Дунда-Вилюйн, Мастахска ашагта малтамалтай газарнууд олдоһон байгаа. Һүүлэй хоёр жэлэй турша соо геологууд ороной алмаз малтан абадаг промышленностиин түб—Мирный хото шадар газай ехэ хэбтэшэ нээгээ.

Вилюйн адагай ашагта малтамалай үндэһэ һуури дээрэ Промышленный — Якутск — Покровск гэжэ 400 километр утатай газопровод татагдаһан байна. Хүйтэн шэмэрүүн, хэтэдээ сэбдэг хүйтэн уларилтай энэ нютагта туршалгын барилга 5 жэлэй турша соо хэгдэһэн юм. Олоһон дүй дүршэлэйнгөө ашаар барилгашад Мастахска хэбтэшэһээ 200 километр утатай шэнэ хоолой сорго богонихон болзор соо — оройдоол жэлэй туршада—татаа. Байгша оной эхиндэ тэрэ хүдэлжэ байгаа магистральтай холбогдоо һэн.

Мүнөө Якутск хото, дүтэ шадарай һуурин тосхонууд үнэгүй түлишөөр бүрин хангагдана. Газ элшэ хүсэнэй үнэтэ түлишэ болохоһоо гадна, химическэ промышленностьда үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. 100 мянган киловатт хүсэтэй газай турбинануудтай ГРЭС Якутск шадар хүдэлнэ. Энээнһээ 6 дахин хүсэтэй электростанци Дунда-Вилюйн ашагта малтамалай үндэһэ һуури дээрэ барихаар хараалагдана.

Яхадай газай хэбтэшэнүүд химическэ үнэтэ түүхэй зүйл —конденсадтай юм. Промышленна аргаар газ хубаарилан тарааха станци «сэнхир түлишын» соргын Якутск руу татагдажа эхилхэ Промышленный һууринда һаяхан ашаглалгада үгтөө. Эндэ республика дотор түрүүлэн конденсадһаа түлишэ-түрхилгын материалнуудые абажа эхилбэ. Искусственна үтэгжүүлгэ, ацетилен, каучук, резино-техническэ зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэдэ яхад газ хэрэглэжэ болоно.

на зүгэй районуудта, харийн оронуудта эльгээхын тула хо- «Сэнхир түлишэ» Алас-Дурлын Хойто зүгэй энэ хизаартахи газ олзоборилгын промышленностиие саашадань хүгжөөхэ шухала.

Мүнөө Яхадта байгаалиин газай промышленна нөөсэ баялигууд 230 миллиард кубометр һээ үлүү юм. Нефтиин баялигуудтай районууд эндэ нээгдэхэдээ магадгүй. Нёдондо жэл геологуудай хүдэлмэриие улам үргэдхэн, аша үрэ ехэтэй болгохын тула «Якутнефтегазразведка» гэжэ тусхай шэглэлтэй трест байгуулагдаа һэн.

—Энэ түсэбтэ табан жэлдэ республика дотор байгаалиин газай промышленна нөөсэ баялигуудые 1 триллион кубометртэ хүргэхөөр хараалагдана,—гэжэ трестые эрхилэгшэ Петр Takснор мэдээсэбэ.

Юрий СЕМЕНОВ,
АПН-эй корреспондент.

АМЕРИКЫН ТЕЛЕВИДЕНЕЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

(Эхниинь 1-дэхи нюурта).

Совет-американ харилсаануудые гуримшуулһан ушар Европодо эб найрамдал бэхижүүлхэ, тэрэ тоодо бүхы Европын зүблөө зарлаха гэһэн тиимэ эхэ, шухала зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ һайнаар нүлөөлхэ гэжэ бидэ найданабди. Энэ угаа һайн үзэгдэл гэжэ тоолонобди.

Вьетнамда олон жэлдэ болоһон дайе болюулха хэрэгтэ совет-американ харилсаануудые һайжаруулһан ушар өөрынгөө үүргэ дүүргэһэниинь лэ бэшэ. Мүнөө, Вьетнамдахи дайе болюулха тухай хэлсээнэй хүсэндэ ороод байхада, бусад гүрэнүүдтэй хамта манай хоёр оронууд Вьетнам тушаа Парижда болоһон конференциин документ доро гараа табяад байгаа. Энэ дохиолтадаа бүхы арадууд амгалан ёһоор эрхэ гэһэн бүтэн байха ёһотой гэжэ ханагдана.

Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ олон тоото айхабтар түгшүүритэ байдал гуламтанууд үшөө бии. Президент Никсонтэй манай хэһэн хөөрэлдөөнүүдтэ үедэ Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал тухай асуудал хэлсэгдэһэн байна. Эндэхи байдал урданайхидаал мэтэ ехэ шахардуу зандаа байна. Энэ ушараар хадаа һаа түргөөр үнэн зүб байдал хангагдаха, бата бэхи эбэй ёһоор гуримшуулга түйлагдаха зорилготой гэжэ бидэ тоолонобди. Иимэ гуримшуулга хадаа дайнһаа хохидоһон хүнүүдэй хуулита эрхэнүүдые һэргээн тогтоохо, нилээд ехэ энэ районой бүхы арадуудай аюулгүй байдал хангаха байна бшуу. Энэ баримта Дүтын Зүүн зүгэй бүхы арадуудта бултандань шухала байна. Энэ баримта бүгэдэ ниитын эб найрамдал хангаха хэрэгтэ мүн лэ шухала.

Тобшоор хэлэбэл, үзэгдэжэ байгаа зуршилдөөнүүдые усадхаха, аюултай шэнэ эрхэ байдалые урдаһан зайсуулха — энэ хадаа эб найрамдалай байгуулха үнэхөөрөөл найдамтай түшэг тулгуурини шухала эрхэ болоно. Тиигээд манай хоёр оронуудай энэ хэрэгтэ эрхим хубитаяа оруулха үүргэтэй. Һүүлшын үдэрнүүдтэ болоһон хэлсээнүүдэй үедэ Президент Никсонтэй бидэ энэ асуудалнуудта бага бэшэ анхарал хандуулаабди.

Советскэ Союзшье, США-шье өөһэдын союзнигуудтай, ямар нэгэн гүрэнүүд тушаа уялгануудые даажа абанхай гэжэ хоёр талын харилсаануудай асуудалнуудые, мүн уласхоорондын ниитэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэдэ, бидэ эрхэ бэшэ хараадаа абаһан байгаабди гэжэ эндэ онсолон хэлэхэ хэрэгтэй гэжэ тэйб. Манай хэһэн хэлсээнүүд гурбадахи талаашье эдэ баримтые бүримһэн харшаар абана бэшэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Манай эдэ үдэрнүүдтэ, — энээн тухай таанад мэдэнэ бэзэт, — түгшүүрилтэ байдал һуларуулгын ба эбэй ёһоор харилсаа холбоо байгуулгын асуудалнуудые тааха соонь зүбшэн хэлсэхэ дурагүй, харин сэрэгэй бэлэдхэл тухай, буу зэбсэг яралтайгаар бүтээхэ тухай шууяха дуратайшуул үшөө аргагүй олон байһаар.

Энээн тушаа юу хэлэхэтэйб? Дайн гэжэ юун бэ гэжэ совет арад ородходо ямар нэгэн арадһаа үлүү һайнаар мэдэхэ гэшэ хэ. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ бидэ бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удха шанартай илалта түйлаабди. Зүгөөр энэ дайнда 20 миллион үлүүтэй совет эрхэтэд алуулаа, 70 мянган манай городууд болон тосхонууд һандаргагдаа, манай национальна баялигай гурбанай нэгэ хубинь үгы хэгдэһэн һэн.

Мүнөө дайнай шархануудай эдэгэһэнэй. Мүнөөдэр Советскэ Союз — хэзээ хэзээнэйхиһээ бүри түгэлдэр хүсэтэй, һалбаран мандажа байһан орон мүн. Зүгөөр бидэ дайнай үеын сагые бүхы һанаанабди, энэл тиимэһээ Советскэ Союзай арадууд эб найрамдалые тиимэ үндэрөөр сэгнэдэг, манай партиин ба гүрэнэй ябуулдаг политикые тон халуунаар һайшаадаг байха юм.

Манай һанамжаар эб найрамдал гэшэ дайн үгы байһан байдал лэ бэшэ. Хүнүүд өөһэдынгөө ажабайдал эрхим һайн болгохо гэжэ хүсэхэ һаа, эб найрамдалай тэрэ һайн талаар эрмэлзэхэ ёһотой.

СССР болон США-гай хоорондо байгуулагдаһан һайн харилсаануудые уласхоорондын байдалда гол нүлөө үзүүлхэ гэжэ бидэ тоолонобди. Хэрбээ энээнһээ бэшэ, ямар хэзээшье бидэ энээнэй орондо гансал хүсэндэ, ядерна гү, али ямар нэгэн ондоо буу зэбсэгэй хүсэндэ бодолгүйгөөр этигээд байбал, — хүн түрэлтэнэй болбосорол хүгжэлтэ, мүн хүн түрэлтэн өөрөөшье гайтайхан байдалда ороходо бэлэй.

Бидэ түүхэтэ хүнгэн бэшэ зам гаталан гараабди.

Социалис революциин илаһанай һүүлээр түүхэтэ тон богонихон болзор соо гэзгэнэн гүрэн Росси айхабтар томо промышленна гүрэн болоо, эрдэм наукын болон соёл культурын талаар элитэ ехэ амжалтануудые түйлаа. Шэнэ общество, — эгээл тогтууритай, бата найдамтайгаар хүгжэжэ байдаг общество, — байгуулагдаа гэжэ бидэ омогорходог юм. Энэ обществодо социальна үнэн зүб байдал олгогдоо. Манай ороной үеын хүнүүд хүгжэлтын баялигуудые бүхы арадай баялиг болгоо юм. Манай ороной урдань дарлагданги байһан хэдэн арбаад нациинууд болон үндэһэ яһатан адли тэгшэ эрхэтэй болонхой, арадуудай эбтэй бүлэ соо ажаһуудаг, экономико болон соёл культурын талаар амжалтатай хүгжэжэ байдаг гэжэ омогорходог.

Ерээдүйн сагта бэелүүлхэ манай түсэбүүд ехэ. Совет арадай һуудал байдалые нилээд ехээр һайжаруулха хүсэлэнтэйбди. Гэгээрэл болон медицинэй дэбжэлтэ хүгжөөхэ талаар шэнэ амжалтануудые түйлаха хүсэлэнтэйбди. Өөһэдынгөө тосхонууд ба городуудаа ажаһуухада бүри таатай болгохо, гоё һайхан болгохо хүсэлэнтэйбди. Байгаалиин баялигуудаар ехэ баялигтай Сибириин, Хойто зүгэй ба Алас-Дурна зүгэй холын районуудые хүгжөөхэ хараа түсэб табинхайбди. Эдэ түсэбүүдые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тулада нэн түрүүн амгалан байдал хэрэгтэй, бусад гүрэнүүдтэй эбэй ёһоор харилсаха хэрэгтэй гэжэ совет хүн бүхэн батаар мэдэдэг.

Орон бүхэндэл адли, манайда шиидхэгдээгүй үсөөн бэшэ асуудалнууд, үсөөн бэшэ дутагдалнууд бии ааб даа. Зүгөөр бусад арадуудтал адли, бидэнэй үмэнэ табигдажа байгаа бүхы асуудалнуудые шиидхэхын тулада дайн гү, али түгшүүрилтэ байдал зорюута шахардуу болгохо ябадал бэшэ, харин эб найрамдал, зохёон байгуулхы ажал хэрэгтэй бшуу. Зохёон байгуулхы ажал гансарханаа обществын бүхы гэшүүдтэ хэрэгтэй баян дэлгэр байдал, материальна болон оюун сэдьхэлэй баялигуудые элбэг дэлбэг болгожо шадаха гэжэ бидэ батаар этигэнэбди.

Совет хүнүүдэй ямар хараа бодолтой, түсэбүүдтэй байһан тушаа, Советскэ Союзай гадаадын политикын юугээр тайлбарилагдадаг байһан тухай би, эндэ тобшоор тайлбарилан хэлэхые оролдобоб. Ороноймнай гадаадын политикын эб найрамдалда дуратай байһан ушар хадаа манай обществын өөрынь уг зорилгоһоо эшэ үндэһэтэй. Амгалан ёһоор зэргэ оршон ажаһууха гэһэн ойлгомжо мүнөө үедэ ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудай үндэһэ һуури боложо, олондо улам ехээр мэдэрэгдэжэ байна. Энэ ойлгомжо Совет гүрэнэй байгуулагша Владимир Ильич Ленинээр зохёогдоһон юм.

Хоёр жэлэй саада тээ болоһон манай ороной хүтэлбэрилхы парти — Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIV съезд дээрэ мүнөө үеын эрхэ байдалда амгалан ёһоор зэргэ оршон ажаһууха политикые бодото дээрэнь харуулһан эб найрамдалай программын һайшаагдаһанине, Таанад, мэдэнэ ёһотойт. Энэ хадаа уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые һуларуулгада эдэбхитэйгээр нүлөөлэлгын, дэлхэй дээрэ олон үеын хүнүүдтэ бата бэхи ёһотой амгалан байдал хангалгын программа мүн. Энэ программа гансахан манай гүрэнэй эрхэтэдэй этигэл найдабари ба хүсэл эрмэлзэл харуулна бэшэ, мүн тэрэшэлэн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалда дуратай олон миллион хүнүүдэй хүсэл эрмэлзэл элирхэйлэн харуулжа байһандань бидэнэр этигэнэбди. Өөһэдынгөө нүхэд болон союзнигууд — социалис гүрэнүүдтэй хамта гар гараа барилсан ябажа, энэ программые бодото дээрэнь бэелүүлнэбди. Имагтал энэ программын үндэһэ һуури дээрэ энээнийе хүсэжэ байһан бүхы гүрэнүүдтэй һайн, алишье таладаа ашатай туһатай харилсаа холбоо байгуулхые бидэнэр оролдонобди. Совет-американ харилсаануудые һайжаруулга энэ программада хүндэтэй һуури эзэлхэ байна.

Хүндэтэ телевизор харагшад! Президент Никсонтэй хөөрэлдөөнэй үедэ, сенатор Фулбрайт түрүүтэй гадаадын хэрэгүүдэй талаар сенадай комиссиин гэшүүдтэй, Америкын хэрэг эрхилдэг элитэ түлөөлэгшэдтэй уулзалга ба хөөрэлдөөнэй удха шанар болон тохёолдоһон орёо асуудалнууд — эдэ бүтэдэ хүдэлмэриин программые сүлөөгүй болгохо эрилтэ табяа. Энэ хадаа дээрэ хэлэһэнэй ёһоор, һайн оршон байдалда аша үрэтэй хөөрэлдөөн болоо. Эдэ бүгэдын һүүлээр сэдьхэлээ ханангүй байхын аргагүй.

Гэхэтэй хамта ехэ сүлөөгүй байһан ушар намда, хүдэлмэриин талаар минии нүхэдтэ, намайе үдэшэжэ ябаһан ба манай хамтын ажалда хабаадалсаһан хүнүүдтэ танай оронтой бүри үргэнөөр танилсаха арга олгоогүй байһанда хүн ёһоор шаналха байнаб. Үшөө Москвада байхадаа, удаань эндэ, Холбоото Штадуудта байха зуураа али нэгэ городто ошохо, завод, фабриканууудта ерэхэ, университедүүдтэ, Америкын эрхэтэдэй хубиин гэрнүүдтэ орожо хараха уряатай олон бэшэгүүдые Америкын олон городуудһаа, зургаануудһаа, компани болон зарим эрхэтэдһээ би абаһан байнаб. Эдэ бэшэгүүдэй авторнуудта үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэхын тула энэ арга боломжо хэрэглэхэ байнаб. Нэрлэгдэһэн ушар шалтагаануудаар абаһан уряалаа хэрэглэжэ шадаагүй байһанаа мүн шаналнаб. Зүгөөр Нью-Йорк, Чикаго, Детройт, Лос-Анджелес ошожо промышленна предприятинуудтай, мүн хүдөө ажахытай танилсахада, Америкын ажалшадтай хөөрэлдэхэдэ яһала һонин байха һэн. Совет хүнүүд тэдэнэй түйлалтануудые хүндэтэйгөөр мэдэрдэг гээшэ. Саашадаа тиимэ арга боломжо олдожо магад, юуб гэхэдэ, уулзалгаяа саашадаа ходо хэжэ байха тухай Президент Никсонтэй үгээ ойлголсонхойбди. Бидэнэр ерэхэ 1974 ондо Президент Никсонэй Советскэ Союзда ерэхые хүлеэнэбди.

Теэд энэ богонихон сагай туршада Америкэдэ хараха, үзэхэ гэһэн юумэеэ бүгэдыень хараха арга боломжогүй байгаашье һаа, гэртээ бусахадаа, энэ айлшалалгын политическэ шухала үрэ дүнгүүд тухай, мүн Холбоото Штадуудта байха үедөө Танай ороной правительствын, ниитын бүлэгүүдэй түлөөлэгшэдтэй, олон тоото американ эрхэтэдтэй уулзахадаа, үзэһэн һайн һайхан һанаа сэдьхэлэй оршон байдал тухай, эб найрамдалай аша туһын, түгшүүрилтэ байдал һуларуулхые, манай оронуудай хоорондохи харилсаануудые һайжаруулхые хүсэһэн һанал бодол тухай өөһэдынгөө нүхэдтэ, бүхы совет хүнүүдтэ хөөрэжэ үгэхэ бүхы эшэ үндэһэтэй байнаб. Иимэ һайн һайхан һанал бодолые совет хүнүүд бүрин хубаалдана гэжэ Таанадые найдуулха байнаб.

Эдэ үдэрнүүдтэ Президент Никсонтэй хөөрэлдэхэдөө, бидэнэр мүнөө ябажа байһан политикын асуудалнуудые хаража үзэхэһөө гадна, урид харахые, манай оронуудай арадуудай ерээдүйн аша туһые хараадаа абахые оролдобобди гэжэ таанадта хэлэхэдээ, би ехэ нюуса тайлбарилаагүйб гэжэ һанаха байнаб. Тиихэдээ политикада хэн урид хараашалнагүйб, тэрэ хадаа заатагүй гээгдэхэ, гээгдэгшэдэй дунда орохо баатай болодог гэжэ бидэнэр хараадаа абаа һэмди. Нэгэ жэлэй саада тээ Москвада совет- американ харилсаануудые һайжаруулха үндэһэ һуури бидэнэр табяа һэмди. Мүнөө энэ ехэ ба шухала хэрэг амжалтатай хүгжэлтэ абаа. Саашадаашье тиимэ байха гэжэ бидэнэр найданабди, ушар юуб гэхэдэ, иимэ хараа шугам болбол манай агууехэ арадуудай, бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада харюусана гээшэ.

Үгээ түгэсхэхэ зуураа, хүндэмүүшээр угтаһанайнь түлөө, совет арадта, тэрэнэй түлөөлэгшэ болохо бидэнэртэ һайн һайхан сэдьхэлэй олон түмэн мэдүүлгэнүүдэйнь түлөө американ арадта, США-гай Президентдэ, правительствада үнэн сэдьхэлэй баяр хүргэхые хүсэнэб.

Хүндэтэ американ эрхэтэд, Та бүгэдэндэ һайн һайхан. зол жаргалтай байхые хүсэһэн минии хүсэлые хүлеэн абыт.

Шагнаһанайтнай түлөө баяр хүргэнэб.

Л. И. Брежневэй Р. Никсонтэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд үргэлжэлбэ

САН-КЛЕМЕНТЕ (Калифорни). (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, США-гай Президент Р. Никсонэй хоорондохи хөөрэлдөөнүүд июниин 24-нэй үдэһөө урагша эндэ үргэлжэлүүлэгдэһэн байна.

Урда тээнь болоһон уулзалгануудай, хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэн хэлсэжэ эхилһэн зарим асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсэбэ.

САН-КЛЕМЕНТЕДЭ ҮНГЭРГЭГДЭҺЭН ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

САН-КЛЕМЕНТЕ (Калифорни). (ТАСС-ай тусхай корр.). Совет, американ талануудай түлөөлэгшэдэй хамтын пресс-конференци июниин 23-да эндэ болобо. Ядерна дай зайсуулан сараха тухай Советскэ Союзай, Холбоото Штадуудай правительствануудай хоорондо июниин 22-то гар табигдаһан хэлсээгээр журналистнуудай ехэ һонирхожо байһантай дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй даалгабаряар совет түлөөлэгшэ Л. М. Замятин иимэ мэдүүлхэбэ:

Мүнөө үеын уласхоорондын харилсаанай гол шухала хэлсээнүүдэй нэгэндэ — ядерна дай зайсуулан сараха тухай хэлсээндэ Л. И. Брежнев, Р. Никсон июниин 22-то гар табиһан байна. Советскэ Союзай, Холбоото Штадуудай хоорондо ядерна дайнай эрхэ арга боломжые зайсуулан сараха гээшэ түс хэлсээнэй гол удхань болоно. Энэ хоёр талын нэгэнэй ба бусад гүрэнүүдэй хоорондо ядерна дайнай боложо магад ушарые зайсуулха зорилго энэ хэлсээн доро табигдана.

Түс хэлсээнэй удха шанарынь юун бэ гэхэдэ, ядерна дайнай аюул ба түйлай ехэ дайн гаргахы хүсэтэй ядерна зэбсэг хэрэглэхые зайсуулха тухай эндэ хэлэгдэнэ.

Хэлсээн имагтал хоёр талын харилсаанда хабаатай бэшэ. Энэ хэлсээнэй уг зорилгонуудһаа — эб найрамдал, ядерна дайнай аюулые зайсуулгын уг зорилгонууд уламжалан, бусад оронуудтай харилсаагаа хүгжөөхэ уялгануудые хоёр тала абаһан байна.

Эдэ бүгэдын уласхоорондын бүхы байдалда ехэ нүлөө үзүүлхэ байһаниинь дамжаггүй.

Л. И. Брежневэй, Р. Никсонэй гар табиһан документ эб найрамдал бэхижүүлхэ, ядерна дайнай аюулһаа хүн түрэлтэнийе зайсуулха талаар ехэ алхам болоно гэжэ харанабди. Энэмнай түүхэтэ ехэ удха шанартай хэрэг мүн.

Хэблэлэй асуудалнуудаар Сагаан байшангай секретарь Р. Зиглер иигэжэ хэлэбэ: Һүүлэй үдэрнүүдтэ хэдэн хэлсээндэ, — тодорхойлон хэлэхэдэ, юһэн хэлсээндэ гар табигдаа. Эдэ юһэн хэлсээн нёдондо жэл хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгын үедэ баталагдаһан зургаан хэлсээндэ нэмэгдэнэ. Үнгэрһэн жэлэй октябрь һарада США-гай, Советскэ Союзай баталһан худалдаа наймаанай - экономическа асуудалнуудаар баталагдаһан хэдэн хэлсээн мүнөө үргэдхэгдэһэн байна.

Эдэ хэлсээнүүд тухай дурдахадаа, энэ ажал ябуулга эмхидхэхын тула хамтын олон тоото органуудтай ажал ябуулха бүхэли хэдэн һалбаринууд мүнөө бии болонхой гэжэ хэлэхые хүсэнэб. Хоёр ороной политическэ хүтэлбэриин мэдэлдэ байдаг харилсаанай, холбоо барисаанай бүхы һалбаринуудта амжалтанууд түйлагдажа байна.

Харилсаа холбоомнай бүри хүгжэнэ, тиимэһээ энэ манай бүхы харилсаанда һайн нүлөө үзүүлхэ аабза гэжэ хүлеэнэбди.

Стратегическэ добтолхы зэбсэгүүдые саашадань хорооохо тухай хөөрэлдөөнүүдэй үндэһэн ёһо гуримууд тухай хэлсээндэ гар табилга, мүн ядерна дай зайсуулан сараха тухай шухала хэлсээндэ июниин 22-то гар табилга эдэ хэлсээнүүдтэ нэмэлтэ болгон хэгдэһэн шухала алхам болоно.

Энэ хэлсээн бидэнэй бодхоожо байһан байшангай орой болоно. Юундэб гэхэдэ, тэрэ хёмороо зүришэлдөө зайсуулха үндэһэ һуури тогтооно бшуу. Дээрэ дурсагдаһан хэлсээнүүд хёмороо зүришэлдөө зайсуулха эрхэ байдал байгуулжа, энэ зорилго түйлахын тула ямар хараа бодолтой байха ёһо гуримуудые документ дотор хуулитаар дансална.

Элдэб һалбаринуудта харилсаа холбооной улам һайжаржа, үргэдэжэ байһан оршон байдалда ядерна дай зайсуулан сараха тухай хэлсээн баталагдаа.

Зүбшэлэгдэһэн асуудалнуудай үргэн ехэ, бүхы һалбаринуудта баталагдаһан хэлсээнүүдэй гүнзэгы удха шанартай байһанда Президент сэдьхэлээ хананхай. Хөөрэлдөөнүүд халуун дулаан, үгээ ойлгосолгын оршон байдалда үнгэржэ, һайн үрэ дүнгүүдые үгэһэн байна.

Бэе бэеэ һайн мэдэхэ, ойлгохо гээшэ хоёр ороной хоорондохи харилсаанда шухала удха шанартай гэжэ ойлгон, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй бүтэмжэтэй, саг үргэлжын харилсаатай байһандаа Президент Р. Никсон һанаагаа дүүрэнхэй.

Хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэдэй энэ уулзалга этигэл найдабариин уулзалга болоно гэжэ бидэ тоолонобди гээд хэлэхые хүсэнэб.

Нүхэр Л. И. Брежнев США-гай коммунис партиин хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаба

ВАШИНГТОН. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев США-гай Коммунис партиин хүтэлбэрилэгшэдтэй — США-гай компартиин национальна түрүүлэгшэ Генри Уинстонтой, США-гай Компартиин Генеральна секретарь Гэс Холлтой июниин 22-то США-да байдаг СССР-эй посольстводо уулзаба.

Уулзалга халуун дулаан, аха дүүгэй оршон байдалда үнгэрөө. Совет-американ харилсаанай, уласхоорондын байдалай һайжаралгада Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр США-да ерэлгэ ехэ туһа нэмэри хэхэ шухала удха шанартай байна гэжэ США-гай Коммунис партиин хүтэлбэрилэгшэд хөөрэлдөөнэй үедэ сэгнээ. Албанай хэрэгээр ерэһэн ушарынь амгалан ёһоор зэргэ оршохо политикын шэнэ илалтануудай гэршэ болоно. Энэнь американ, совет арадуудай хоорондохи харилсаа холбоондо шэнэ арга боломжонуудые нээхэ гэжэ тэдэ тэмдэглэбэ.

Эб найрамдалай, уласхоорондын аюулгүй байдалай, арадуудай хоорондохи хани барисаанай түлөө КПСС шууд сэхээр тэмсэнэ, саашадаашье тэмсэхэ юм гээд нүхэр Л. И. Брежнев мэдүүлээ. Энэ политика КПСС-эй XXIV съезд дээрэ абтаһан эб найрамдалта программын бодото байдалда бэелэлгэ мүн гэжэ тэрэ хэлэбэ. Советскэ Союзай, Холбоото Штадуудай арадуудай хоорондохи хани барисаанай түлөө, түгшүүрил һуларуулхын түлөө, социальна дэбжэлтын түлөө хамтын тэмсэлдэ шэнэ амжалтануудые түйлахыень хүсэһэн байна.

Совет талаһаа — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-һээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин уулзалгада хабаадаа.

СОВЕТ-АМЕРИКАН ХАМТЫН КОММЮНИКЕДЭ ГАР ТАБИГДАБА

САН-КЛЕМЕНТЕ. (Калифорни). ТАСС-ай тусхай корр. В. Вашедченко июниин 24-дэ иигэжэ мэдээсэбэ:

Совет американ хамтын коммюникедэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, США-гай Президент Р. Никсон эндэ гар табиба.

Совет талаһаа — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша А. М. Александров, СССР-һээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин, ТАСС-ай Генеральна директор Л. М. Замятин, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн Г. М. Корниенко; американ талаһаа — Гүрэнэй секретарь У. Роджерс, Национальна аюулгүй байдалай талаар президентын туһалагша Г. Киссинджер, бусад тусхай тушаалта хүнүүд гар табилгын үедэ байлсаа.

Гар табилгын ёһололой үедэ США-гай Президент Р. Никсон, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев үгэ хэлээ.

Р. НИКСОНЭЙ хэлэһэн үгэ

Г-н Генеральна секретарь!

Советскэ Союзһаа ерэһэн хүндэтэ айлшад!

Эхэнэрнүүд ба господинууд!

Советскэ Союздахи ба Холбоото Штадуудтахи хэдэн миллион хүнэй маанадые телевиденеэр хаража байхаһаа гадна, энэ неделиин турша соо бидэнэрэй юу хэжэ байһанай хойноһоо бүхы дэлхэй дээрэ хэдэн олон миллион хүн ажаглан хаража байна гэжэ оройдоол үнгэрэгшэ понедельнигтэ г-н Генеральна секретарь, Танай Вашингтон ерэхэдэ би һануулааһэм.

Энэ недели соо хэһэн юумээрээ бидэнэр бүхы дэлхэй дээрэхи хүнүүдэй урмыень хухалаагүйбди гэжэ хамтын коммюникедэ гар табилгаар энэ айлшалалгынтнай мүнөө дүүрэжэ байхада бидэнэр ехээр һаналаа ханан мэдүүлжэ шадахабди гэжэ би багсаанаб.

Манай хоёр ороной хоорондохи харилсаануудта жэлэй урда тээ бидэнэрэй табиһан бата бэхи үндэһэ һуури дээрэ харилсаа холбоон тухай хэдэ хэдэн шухала хэлсээнүүдые баталжа, зарим шэнэ юумэ бидэнэр бодхообди. Ядерна зэбсэгүүдые хизаарлаха талаар жэлэй урда тээ маанадай эхи табиһан юумые бидэнэр мүн лэ хүгжөөгөөбди. Пятницада бидэнэрэй гар табиһан хэлсээн эгээн лэ ехэ удха шанартайнь болоно. Энэ хадаа манай оронуудай хоорондохи харилсаануудта үнэхөөрөөл түүхэтэ удха шанартай хэлсээн байхаһаа гадна, бүхы дэлхэйдэ түүхэтэ хэлсээн болоно.

Бэе бэеынгээ хоорондохи харилсаануудта хүсэ хэрэглэхэгүй гү, али хүсөөр заналта хэхэгүй, тэрэшэлэн бусад оронуудтай өөһэдынгөө харилсаа байгуулхада хүсэ хэрэглэхэгүй гү, али хүсөөр заналта хэхэгүй гэжэ дэлхэй дээрэхи эгээн лэ хүсэтэй хоёр орон үгээ ойлголсобо. Дэлхэй дээрэхи эб найрамдалые хүсэдэг бүхы хүнүүдтэ иимэ алхам үнэхөөрөөл гүнзэгы ехэ этигэл түрүүлнэ. Юуб гэхэдэ, хүсэ багатайшуулай хүсэтэйшүүл шэнги тиимэ аюулгүй байдалтай болоод лэ байбал дэлхэй дээрэ эб найрамдал үнэхөөрөөл хангагдажа шадаха байна бшуу. Иимэ дэлхэйе байгуулха зорилгоор манай хэлсээнүүдые бидэнэр баталбабди.

Энээн тухай хэлэхэ зуураа, манай гар табиһан хэлсээнүүд, эдэ бүхы хэлсээнүүд жэлэй урда тээ бидэнэрэй өөһэдынгөө хоорондо тогтооһон, мүнөө жэлдэ бидэнэрэй саашань хүгжөөһэн харилсаанууд бүри ехэ удха шанартай болгоно гэжэ би багсааха байнаб.

Хэлсээнүүдые сахихые али али талын хүсэдэггүй байгаа һаа, тэрэ юуншье бэшэ гэжэ түүхые шэнжэлэгшэд бултадаа мэдэнэ. Г-н Генеральна секретарь, манай баталһан бүхы хэлсээнүүдые, хамагай түрүүндэ пятницада гар табигдаһан хэлсээе сахиха хүсэл эрмэлзэлгэ маанадта бии гэжэ Кэмп-Дэвидтэ, Вашингтондо, эндэ, Сан-Клементедэ удаан саг соо хэгдэһэн зүбшэлнүүдһээ Танда эли боложо үгэнэ.

Иимэ хүсэл эрмэлзэлгэ ямар удхатайб гэхэдэ, манай хоёр агууехэ ороной хоорондоо эбтэйгээр ажаһуулгада үндэһэлэн, шэнэ үе сагые нээхэһээ гадна, харин бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы арадуудта эб найрамдал хангахаар тиимэ үе саг нээхэ уялга бидэнэр абаба гээшэбди.

Холбоото Штадуудай хэдэн олон миллион хүнэй һайниие хүсэжэ, хани барисаанай мэдэрэлтэйгээр хандажа байһан тухай Советскэ Союзда бусаад байхадаа танай орондохи хэдэн олон миллион хүндэ хэлэжэ үгөө һаатнай би угаа ехээр баясаха байнаб. Танай арадта иимэ хүсэлөө нюураараа дамжуулхые хүсэдэг хэдэн олон американецууд бии гэжэ этигэнэб. Манай хоорондо эб найрамдал, бүхы бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын тулада Советскэ Союзай арадтай хамта хүдэлхэ арга боломжотой байһандаа хүтэлбэрилэгшэдһөө гадна, мүн американ арад баясана гэжэ тэдэнэртэ Та хэлэжэ шадаха байнат.

Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ господин Президент!

Намда, намтай сугтаа США ерэлсэһэн нүхэдыемни хүндэтэйгөөр угтаһанайтнай түлөө мүнөөдэр, Танай орондо айлшалалгымни дүүрэжэ байха үедэ, господин Президент. Танда, США-гай правительствада, американ арадта баясхалан хүргэхые би хүсэнэб. Холбоото Штадуудта ерэжэ, господин Президентын Москвада аяншалха үедэ, 1972 оной майда Москвада эхилһэн холбоое үргэлжэлүүлхэдэ намда аятай байгаа.

Манай арадуудай аша туһада, бидэнэрэй урдаа табиһан агууехэ зорилгын аша туһада зорюулан бата бэхи эб найрамдал тогтоохын тулада һайса хүдэлмэрилхөөр бэлэн байһанаа Вашингтондо манай уулзалгануудай эхилхэдэ бидэнэр хэлэһэн байгаабди.

Вашингтондо, Кэмп-Дэвидтэ, эндэ, Сан-Клементедэ манай хөөрэлдөөнүүдэй болоходо протоколой ёһо нариинаар сахингүйгөөр, бидэнэр урагшатай хөөрэлдөө хэлгэдэ эхэнхи сагаа зорюулһан байнабди. Үсэгэлдэр эндэ Калифорнидо Президенттэй манай түгэсхэлэй хөөрэлдөөн һүни орой болотор үргэлжэлһэн байна.

Хиидэ хүсэл оролдолго гаргаагүйбди, манай һанаһан юумэ бүтээ гэжэ мүнөө дүн гаргажа байхадаа бидэнэр сэхэ хэлэжэ шадаха байнабди. Манай арадуудай, дэлхэйн бусад оронуудай арадуудай эрмэлзэлгэнүүдтэ тааруу хэдэ хэдэн ехэ ба шухала хэлсээнүүдые бидэнэр баталаабди.

Ядерна дайе зайсуулха тухай бидэнэрэй Президенттэй пятницада гар табиһан хэлсээн эгээл шухалань болоно. Энэ хадаа бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлгэдэ туһалха. Эгээл иимэһээ тэрэниие дэлхэйн бүхы олониитэ, эб найрамдалда дуратай бүхы арадууд һайшаана.

Американ сенаторнуудтай, конгрессменүүдтэй, Америкын эзэд баяшуулай бүлэг олон түлөөлэгшэдтэй Танай орондо байха үедөө уулзажа, хөөрэлдэхэ бидэнэр аргатай байгаабди. Мүн эндэ Калифорнидо штадай олон элитэ ажал ябуулагшадтай, элдэб ажалай хүнүүдтэй уулзаха аргатай байгаабди Намтай сугтаа эндэ ерэһэн нүхэд нилээд олон американецуудтай уулзаа. Совет-американ харилсаануудые саашадань хүгжөөхэ талаар маанадай хэһэн алхамуудай удха шанарые американ үргэн олониитэ ойлгоно, эдэ алхамуудые ехээр һайшаана гэжэ эдэ бүхы уулзалганууд болон хөөрэлдөөнүүдэй үедэ бидэнэр батаар этигээбди.

Бүлэг олон американ журналистнуудтай эндэ би һаяхан хөөрэлдэһэн байнаб. Манай оронуудай хоорондохи харилсаануудай бүри тогтууритай болохын тулада һүүлэй үедэ хэгдэһэн юумэнүүдтэ һайшаалтайгаар хандажа байһанаа тэдэнэр мүн лэ элирхэйлэн мэдүүлээ. Иимэ һайшаал дуулахада намда аятай байгаа даа. Бата бэхи эб найрамдалай аша туһада тааруугаар совет-американ харилсаануудые һайжаруулха хараа шугамые совет арад хүсэдөөр дэмжэхэ, Вашингтондо ба Сан-Клементедэ эдэ үдэрнүүдтэ баталагдаһан документнүүдые лаб һайшааха гэжэ өөрынгөө зүгһөө таанадые найдуулхые хүсэнэб.

Бүхы дэлхэй дээрэхи үнэн сэхэ, эб найрамдалда дуратай хүнүүдэй эдэ документнүүдые һайшаалтайгаар угтаха байһандань би һэжэглэнэгүйб.

Тиимэһээ бидэнэр һайн һайхан мэдэрэлтэйгээр Холбоото Штадуудһаа бусахамнай. Хэһэн юумэнүүднай эб найрамдалай аша туһада зорюулагдадаг манай хүдэлмэриие үргэлжэлүүлхын тулада шэнэ хүсэ, шэнэ эршэ зориг маанадта оруулна.

Бидэнэрэй үгээ ойлголсоһоной ёһоор Президент Никсонэй ерэхэ жэлдэ Москва ороходонь бидэнэрэй Москвада эхилһэн, Вашингтондо үргэлжэлүүлһэн хэрэгыемнай батадхахаһаа гадна, энэ һайн һайхан хэрэгые саашадань хүгжөөн дабшуулхаар шэнэ шухала хэлсээнүүд баталагдаха гэжэ этигэнэб.

Господин Президент! Манай хоёр ороной хоорондохи харилсаануудые хүгжөөхэ хараа шугамые дэмжэжэ байһан бүхы американецуудта өөрһөө, Москвадахи ханинарайнгаа зүгһөө Танай орондо айлшалалгаяа дүүргэжэ байхадаа баясхалан хүргэхые хүсэнэб.

Президент Никсонтэй, США-гай бусад гүрэнэй ажал ябуулагшадтай манай бүхы уулзалганууд ба хөөрэлдөөнүүдэй халуунаар үнгэрдэг байһаниинь манай харилсаануудай, тэрэнэй хүгжэлтын шэнжые саашадаашье тодорхойлхо гэжэ этигэхые хүсэнэб. Американо-совет харилсаанай талаар иимэ политика бэелүүлхэдээ Президент Никсон, тэрэнэй правительство американ арадай олонхидоор дэмжэгдэхэ гэжэ багсаанаб. Ушарынь хадаа манай харилсаануудай һайжаралга хоёр ороноймнай, бусад бүхы оронуудай шухала эрмэлзэлгэнүүдтэ тааралдана.

Хүндэтэйгөөр угтаһанайтнай түлөө господин Президент Танда, госпожа Никсондэ, Танай бүхы ханинарта түгэсхэлдөө үшөө дахин баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт.

Дахяад уулзатараа, баяртай!

Совет-Американ протоколдо гар табигдаа

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Агаарай зам харилсаанай талбарида харилсаа холбоо үргэдхэхэ асуудалнуудаар Совет Социалис Республикануудай Союзай, Америкын Холбоото Штадуудай хоорондын протоколдо июниин 23-да гүрэнэй департамент соо гар табигдаба.

СССР-эй правительствын түлөө граждан авиациин министр Б. П. Бугаев протоколдо гар табяа.

США-гай правительствын түлөө транспортын министр К. Бринегар гар табяа.

«КАСА ПАСИФИКАДА» УУЛЗАЛГА БОЛОБО

САН-КЛЕМЕНТЕ (Калифорни). (ТАСС-ай тусхай корр.). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй эндэ ерэһэнтэй дашарамдуулан, США-гай Президент Р. Никсон июниин 23-да «Каса пасифика» байрадаа уулзалга хэбэ.

Американ гүрэнэй ба политическэ ажал ябуулагшад, баяшуулай түлөөлэгшэд, соёлой ба искусствын ехэ ажал ябуулагшад уулзалгада хабаадаа.

Совет талаһаа — Л. И. Брежневтэй хамта ябаһан хүнүүд уулзалгада байлсаба.

Л. И. Брежневые амаршалаад, Президент Р. Никсон иигэжэ хэлэбэ: энэ долоон хоногой турша соо гар табигдажа баталагдаһан хэлсээнүүд бүхы дэлхэйдэ эб найрамдал хангаха ехэ туһа нэмэри болохо байна гэжэ тоолонобди. Энээниие түйлахын түлөө бидэ бултадаа оролдонобди, энээнэй түлөө Генеральна секретарь бидэ хоёр тушаалнуудтаа ажаллажа байнабди.

«Каса пасифика» гээшые ород хэлэн дээрэ оршуулхада, «амгалан сагай байшан» гэһэн удхатай гээд Президент хэлээ. Имагтал совет арадай, американ арадай аша туһада бэшэ, харин дэлхэйн бүхы арадуудай аша туһада харюусаһан эдэ хэлсээнүүдэй ашаар эб найрамдал тогтохо байха гэжэ этигэн найданабди.

Л. И. Брежнев харюугай үгэ хэлэбэ. Суглараагшадта хандан, тэрэ иигэжэ хэлээ: Албанай хэрэгээр бидэнэй ерээд байһан хүндэмүүшэ американ газар дээрэ үнгэргэһэн үдэр бүхэн ямар бэ даа шэнэ, шухала юумэ асарна. Ядерна дай сараха тухай хэлсээндэ гар табигдаа.

Эндэ, Калифорнидо, Президент Никсонэй Номгон далайн эрье дээрэ байдаг гэртэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлжэ байнабди. Мүнөөдэр хэдэн часай турша соо үргэлжэлһэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ шухала удха шанартай хэдэн асуудалнуудые зүбшэлөөбди. Оршуулхада «амгалан сагай байшан» гэһэн удхатай энэ байшангай нэрэ һүлдын түлөө, манай оронуудай хоорондохи харилсаанай бидэнэй хамтаараа хараалһан эб найрамдалта замаар бата найдамтайгаар хүгжэхын түлөө, эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгэй аша туһада бүхы хүсэлэл оролдолгоёо зорюулнабди.

Багахан сагаар Калифорнидо ерэхэдээ, түс штадай ниитын албан зургаанай түлөөлэгшэдтэй танилсаха арга боломжотой байһандаа сэдьхэлээ ханаһан тухайдаа Л. И. Брежнев мэдүүлээ.

«Скайлэб» гэжэ станциин экипажай баатаршалгата ниидэлгын амжалтатайгаар дүүрэһэнтэй дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь үгынгөө түгэсхэлдэ США-гай Президентые, американ арадые халуунаар амаршалаад, үнэн зүрхэнэйм амаршалга космонавтнуудта хүргыт гэбэ. Юртэмсэ дэлхэйн нюусануудые нээхэ агууехэ хэрэгтэ совет ба американ космонавтнууд амжалтатайгаар харилсан ажаллаха юм гэжэ найдажа байһанаа Л. И. Брежнев мэдүүлээ.

Уулзалга хани халуун, нүхэрэй ёһоной оршон байдалда үнгэрөө.

СОВЕТ ЭРДЭМТЭДЭ АМЕРИКАН ШАН ҮГТЭХЭ БОЛОБО

ТАЛЛИН (ТАСС-ай корр). Мэдээсэлнүүдэй теориин талаар эрхим хүдэлмэриин түлөө үгтэхын тулада американ инженер-радиотехнигүүдэй ба электроннигуудай бүлгэмэй байгуулһан тусхай шагнал Владивостогто байдаг совет эрдэмтэ Валерий Гоподо барюулагдаха болобо. Мэдээсэлнүүдэй теориин талаар болоһон уласхоорондын III хуралдаан дээрэ энээн тухай соносхогдоо. Июниин 22-то дүүрэһэн тус хуралдаанда 18 ороной — Советскэ Союзай, США-гай, Италиин, Канадын, Швециин, Швейцариин, Чехословакиин болон бусадай түлөөлэгшэд хабаадалсаа.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ТҮҮХЭТЭ УШАР

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй США-да албанай хэрэгээр ошоhондо бүхы хүн түрэлтэн анхаралаа хандуулна. Харин хэблэлэй үзэгдөөгүй ехэ нэгэн hаналтайгаар бэшэhэнэй ёhоор, энэнь түүхэтэ удха шанартай. Имэ сэгнэлтэ үгэхэ хүсэд үндэhэ баримта бии. Эгээн лэ хүсэтэй социалис гүрэнэй ба мүнөөнэй капитализмын тон томо гүрэнэй хоорондохи харилсаануудай таатайгаар хүгжэн гүнзэгырэлгэ, бултанай мэдэрhэнэй ёhоор, уласхоорондын бүхы политическэ оршон байдалда угаа ехэ нүлөө үзүүлнэ. Л. И. Брежневэй США ошолго, мүн ФРГ-дэ hаяхан ябаад ерэhэн ба Франци ошохоёо байhан ушар эб найрамдалай үндэhэ hуурие бэхижүүлгэдэ, уласхоорондын оршон байдал hайжаруулгада ехэ туhа нэмэри болоно.

Советскэ Союз США хоёрой хоорондохи харилсаа үндэhөөрнь hайжаруулха хараа шэглэлэй зүб байhыень ажабайдал үнэмшэстэйгөөр гэршэлэн харуулна. Совет-американ харилсаануудые бүри ехэ тогтууритай болгохын, тиигэжэ эб найрамдалай хэрэгтэ, уласхоорондын шахардуу шанга байдал hулаpуулгада эдэ хоёр ороной оруулдаг туhа нэмэрие бүри ехэ болгохын тулада шэнэ алхамуудые хэхэ шухала байhые ажабайдал харуулна.

США СССР хоёрой хоорондо дипломатическа харилсаанай тогтоогдоhоор мүнөө жэлдэ 40 жэл гүйсэхэнь. «Нью-Иорк таймс» газетын тооложо үзэhэнэй ёhоор, нёдондо жэлдэ Москвада Л. И. Брежневэй ба Р. Никсонэй уулзаhанhаа хойшо, 1933 ондо хоёр ороной хоорондо дипломатическа харилсаа тогтооhонhоо хойшонхи үе соо баталагдаhанда орходоо hураггүй олон хэлсээн баталагдаа. Зүгөөр юрын тоонуудшье байгаал юм бээзэ. Харин hүүлэй үеын хэлсээнүүдэй дунда угаа шухала, олон янзын үрэ ехэтэй харилсаа холбоо саашадань хүгжөөхэ бата үндэhэ hуури байгуулхаар документнүүд бии. США-да болоhон хэлсээнүүдэй үедэ угаа олон асуудал хаража үзэгдэhэн байна. Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай арадуудай, мүн бүхы хүн түрэлтэнэй эрмэлзэлгэдэ тааруу тон олон хэлсээнүүдтэ Вашингтондо гар табигдаа. Хүдөө ажахын, транспортын, дэлхэйн газаа далайнуудые шэнжэлхэ, атомай хүсэ амгалан ёhоор хэрэглэхэ талаар харилсаа холбоо байгуулха, тэрэшэлэн элдэб hалбаринуудаар холбоо барисаа байгуулха гэжэ эдэ хэлсээнүүдээр хараалагданхай. Уласхоорондын шахардуу шанга байдал саашадань hулаpуулгатай. буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгые болюулгатай холбоотой хэдэн олон асуудалай зүбшэн хэлсэгдэhэниинь уласхоорондын ехэ удха шанартай байна. Стратегическэ добтолхы зэбсэгүүдые саашадань хизаарлаха тухай хэлсээнүүдэй хоёрдохи шатые түргэдхэхэ зорилгоор Л. И. Брежневэй ба Р. Никсонэй гар табиhан документ тусгаар шухала удха шанартай.

Удаан саг соо, али алиндаа ашагтай туhатай байхаар хоёр ороной хоорондо худалдаа наймаанай-экономическа холбоо саашадань үргэнөөр хүгжөөхэ тухай асуудал хэлсээнүүдэй үедэ ехэ hуури эзэлээ.

США-да Л. И. Брежневэй ошоhые американ арад ехээр hайшаан угтаа. Политическэ элдэб шэглэлнүүдые түлөөлдэг олон элитэ ажал ябуулагшадай хэлэhэн үгэнүүд, олониитын дунда хэгдэhэн асуултанууд энээниие гэршэлжэ үгэнэ. Зүгөөр совет-американ харилсаануудые шэнэдхэн hайжаруулга юрын, хүнгэн хэрэг гэжэ тоолохо болоо hаа, эндүүтэй гээшэ. Энэ замда бага бэшэ бэрхэшээлнүүд бии. СССР США хоёрой ниитын байгуулалта ондо ондоо, мүн «хүйтэн дайнай» хойшолонгуудые зайсуулхын тулада бүри ехэ хүсэлэл оролдолго гаргаха хэрэгтэй.

«Уласхоорондын шахардуу шанга байдал hулаpуулхын тулада Л. И. Брежнев гол хүсэлэл оролдолгоёо гаргана» — гэhэн тобшолол Франциин «Носьон» газетэ хэhэн байха юм.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, ХҮРШЭ hАЙН ХАРИЛСААНАЙ ТҮЛӨӨ

Үнгэрэгшэ неделидэ Европодо хоёр ушар болоhон байна. Тэдэниие манай түби дээрэ бата бэхи эб найрамдал тогтоохо замдахи гайхамшаг шата болоно гэжэ политическэ ажаглагшад нэгэн hаналтайгаар тоолоно. Энэ хадаа ГДР ФРГ хоёрой хоорондохи харилсаануудай үндэhэ hуури тухай договор хүсэндөө ороо, ЧССР-эй ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаануудые заhаруулан hайжаруулха тухай договорто даб дээрэ гар табигдаба.

Эдэ документнүүд хадаа hүүлэй жэлнүүдтэ баталагдаhан олон договорнууд болон хэлсээнүүдэй дунда шухала hуури эзэлнэ. hүүлэй үедэ баталагдаhан договорнууд Европодо «хүйтэн дайнhаа» энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха, харилсаа холбоо тогтоохо тээшэ хүсэдөөр эрьехэ зам табижа үгөө. Тиихэтэй хамта, эдэ договорнууд ба хэлсээнүүд СССР ФРГ хоёрой хоорондо Москвада баталагдаhан договорhоо эхилээд, дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүнгүүдые гаргаа, Европын мүнөөнэй хилэнүүдэй ойроо хүртэшэгүй байhые батадхаа. Ниитэ политическэ ондо ондоо байгуулалтатай Европын гүрэнүүдэй хоорондо шэнэ, хүршэ hайн харилсаа тогтоохо үндэhэ hуури табижа үгөө.

ГДР ФРГ хоёрой хоорондохи харилсаануудай үндэhэ hуури тухай договор Баруун Берлинэй «Ди Вархайт» газетын сэгнэhэнэй ёhоор, «Түүхэтэ удха шанартай», тиигээд ондо ондоо ниитын байгуулалтатай, бэеэ даанхай, бүрин эрхэтэ немец хоёр гүрэнэй хоорондохи харилсаануудта шэнэ бүлэг нээжэ үгөө, «хүйтэн дайнай» үеын зүрилдөөнhөө али алиндаа ашагтай туhатайгаар харилсаа холбоо байгуулха тээшэ эрьелтэ боложо үгөө.

ЧССР ФРГ хоёрой хоорондохи харилсаануудые заhаруулан hайжаруулха тухай Бонндо даб дээрэ гар табигдаhан договор хадаа Чехословакиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Б. Хнеупек гэгшын хэлэhэнэй ёhоор, Европодохи эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай аша туhада тааруутаар хоёр ороной хоорондо хүршэ hайн харилсаа байгуулха бата бэхи үндэhэ hуури табижа үгэнэ. Хүсэ хэрэглэхэ заналта хэжэ, Чехословакида нацистнуудай баадхаhан Мюнхенскэ хэлсээе усадхагдаhан дээрэ соносхоhон тус договор хоёр хүршэ гүрэнэй хоорондохи харилсаануудые заhаруулан hайжаруулха замдахи гол haад хаалтые үгы болгоо.

Эб найрамдал, хүршэ hайн харилсаан тээшэ түби дээрэ боложо байhан ехэ эрьелтые Европын бүхы оронуудай hайн hайхан сэдьхэлтэ хүнүүд, олониитэ hайшаана. Энэ эрьелтэ хадаа хамагай түрүүндэ Совет ороной эб найрамдалай программые бэелүүлгын үрэ дүн, бүхы социалис оронуудай хамтын оролдолгын үрэ дүн болоно. «Хүйтэн дай» дэмжэдэг үсөөхэн тоото этэгээдүүд социалис оронуудтай ФРГ-гэй баталhан договорнуудта халдан ороhон зангаараа. Зүгөөр Европодо, бүхы дэлхэй дээрэ ушар байдалай хүгжэлтые тэдэнэр мүнөө тодорхойлжо шадахаяа болинхой.

ТЕЛЬ-АВИВ ГАЛААР НААДАНА

Израилиин зонхилхы этэгээдүүд Дүтын Зүүн зүгтэхи оршон байдалые дахяад шахардуу шанга болгожо байhаар. Бүхы үнгэрhэн неделиин турша соо Тель-Авив хүршэ араб гүрэнүүдтээ эсэргүүгээр сэрэгэй харата ябуулганууды үсэд үhэрюугээр хэжэ ороhон байха юм. Ливанай хилэдэ дүтын районуудта Израилиин «Голан» гэжэ бригадын маневр эхилээ, мүн сэрэгүүд ба дайшалхы техникэ олоор суглуулагдана. Хэблэлэй мэдээсэhэнэй ёhоор, Ливанай хилэ шадар байдаг израиль сэрэгэй бүлэглэл 100 мянга шахуу солдадhаа, 500-hаа үсөөн бэшэ танкhаа мүнөө бүридэнэ. Сиритэй буудалдаа зогсооhон хилэ зубшуулаад, мүн лэ сэрэгүүд суглуулагдана. 1967 ондо Израилиин хэhэн эзэрхэг түримхэй ябуулгын үеынхиhөө олон сэрэгүүд эндэ суглуулагдаа гээд Бейрудэй «Аль-Мухаррир» газетэ бэшэнэ.

Энээнтэй дашарамдуулан, араб хэдэ хэдэн гүрэнүүдтэ ойрын саг соо сохилто хэхые Тель-Авив түсэблэнэ гээд олон ороной хэблэл сошордуугаар мэдээсэнэ. Тусхайлбал, Ливанай газетэнүүд иигэжэ онсолон тэмдэглэнэ. Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй түбтэ эсэргүү ябуулга хэхэ зорилгоор Ливанай урда талын районууд руу сүмэрэн орохые Израиль бэлдэнэ. Арабуудые эб эмхигүй болгохо, Ливанай засагаархидай ба Палестинын эсэргүүсэлтын тэмсэлшэдэй хоорондохи харилсаануудые заhаруулгые, мүн израиль эзэрхэг түримхэй ябуулгын хойшолонгуудые усадхахын түлөө тэмсэжэ байдаг араб арадуудай нэгэдэл бэхижүүлгые haатуулха гээшэ эдэ ябуулгануудай зорилгонуудай нэгэниинь болоно.

Тель-Авивай имэ хараа шэглэл уласхоорондын шахардуу шанга байдалай ниитэ дээрээ hуларжа байhан ябадалда зүрюу харша байна. Дүтын Зүүн зүгтэхи оршон байдалhаа бүгэдэ ниитын эб найрамдал ба аюулгүй байдалда түбэг татаhаар лэ байhые саашадаа тэсэхын аргагүй гэжэ тон эли болоо.

И. ЛАПИЦКИЙ
В. СЕРОВ,
Э. БАСКАКОВ.

ЗАХААМИНАЙХИД НЮТАГТАА БАЛЕТ ХАРАНА

Закаменск хотын хүдэлмэришэд, алба хаагшад, холо ойрын нютагуудай таряашад, малшад аймагайнгаа соёлой байшанда олоороо сугларанхай, хүндэтэ айлшадаа хүлеэжэ ядаhан хэбэртэй хөөрсэгэнэлдэнэ. Буурал сагаан толгойтой үбгэд, хүгшэдшье, балшар заахан үхибүүдшье суглаpгшадай дундуур харагдана.

— Хэд, юуднай ерээ гэлсэнэбибди, — гээд hонирхоошодшье олон.

Иигэжэ hонирхохоньшье зүб ааб даа. Юуб гэхэдэ, Буряадаймнай суута артистнар — СССР-эй арадай артистнар Л. Сахьянова, Л. Линховоин, РСФСР-эй габьяата артист П. Абашеев, Буряадай АССР-эй габьяата артистнар Д. Дашиев, К. Базарсадаев, Буряадай АССР-эй арадай артист В. Буруев, К. Иванова түрүүтэй хамта зуу гаран бэлигтэн түрэл республикынгаа алдарта 50 жэлэй алтан ойдо зорюулагдаhан концерт наада табихаяа иишэ ерээ бшуу.

Заха холын Захаамин голой ажалшад «Арюун гоохон Ангар дүүхэй», «Гаянэ», «Хун шубуута нуур», «Большой вальс» гэхэ мэтэ балетнүүдые хэдэн хоногой туршада нютагайнгаа сценэ дээрэhээ хаража, ехэтэ hонирхоhон, зүрхэ сэдьхэлээ ханажа баясаhан байна. Мүн лэ классическа оперонуудhаа аринууд, ород, буряад, украин арадуудай дуунууд ирагуу гоёор зэдэлээ.

Хүндэтэ айлшад июниин 12-hоо 23 болотор үдэр бүхэндэ концерт наада табихаhаа гадна, промышленна гурбан предприяти, эмхи зургаануудта ошожо, хүдэлмэришэд, алба хаагшадтай уулзалгануудые үнгэргөө. Тэдэнэр Эхэ оронноймнай ниислэл хото—Москвада үнгэргэгдэhэн Буряадай искусство, литературын туйлалтануудые харуулhан үдэрнүүд тухай хүдөөгэй ажалшадта хөөрэжэ үгэhэн, илангаяа ехэ амжалтануудыень омогорхон тэмдэглэhэн байха юм.

Уржадэр XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Хамни тосхондо бүлэг артистнар айшалжа, түгэсхэлэй ехэ концерт табяа. Үсэгэлдэр артистнарые үдэшэлгын баяр ёhололой үдэшэ Закаменск хотын соёлой байшанда болобо. Партиин райкомой, аймгүйсэдкомой амаршалгын бэшэг, Хүндэлэлэй грамотанууд, колхоз, совхозуудай, эмхи зургаануудай дурасхаалай бэлэгүүд энэ үдэшэ дээрэ артистнуудта барюулагдаа.

Ш. БАКШЕЕВ.

Черновицка филармониин дуушан, УССР-эй габьяата артистка София Ротаругай бэлиг шадабари олондо мэдээжэ болонхой. Бэрхэ дуушан залуушуул болон студентнэрэй Софида болоhон IX Бүхэдэлхэйн фестивалиин алтан медальда хүртэhэн.

Залуу дуушан украин, молдаван арадуудай, совет композиторнуудай дуунуудые дууладаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: София Ротару «Червона рута» ансамбльтай дуу дуулажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

СҮҮД ДЭЭРЭhЭЭ

„ДЭМЫ ТАБИГДАhАН ДЭЭhЭН“

Загорецкитэн хүбүүнэйнгээ түрэhэн үдэртэ бэлэг болгон, колясктай мотоцикл абажа үгэhэн байгаа ха.

— Хүбүүмнай, энээхэн «хүлэгымнай» гамтайгаар унажа ябаарай, эрхим спортсмен болоорой. Тиихэдээ hаяын лэ үдэрнүүдтэ жолоодохо эрхэтэй болохыешни хүсэнэбди, — гэжэ эхэ, эсэгэнь юрөөhэн юм.

Айлай аха заха Саша Загорецкий нээрээшье мотоцикл жолоодохо эрхэтэй болохын тула ДОСААФ-ай дэргэдэ эмхидхэгдэhэн hургуулида ябажа эхилhэн. Зүгөөр шалгалтаяа үгэхэдөө, «бүдэршэhэн» байгаа.

«Жолоодохо эрхэшьегүй hаа, нэгэтэ сэнгээд үзэхэдэ яаха hэм» гэжэ тэрэ дотороо бододог болобо ха. Тиихэ мүртөө хатуу харые эхэ, эсэгэhээ хулгайгаар сугтаа гудамхидаг нүхэрынь — Толя Нечаев «сэнгээд ерэел, хэншье мэдэхэгүй» гээд hаладаггүй байба.

Тэдэ хоёр зүрхэтэй болохын тула нэгэ шэл улаан архи залгижа ерээд, ЛВРЗ-эй хүдэлмэришэдэй байдаг тосхоной гудамжануудаар мотоциклай хүсэ мэдүүлэн гүйлгэлдэбэ. Тиигэжэ ябатарнь, гурбадахи нүхэрынь — hургуулиин hурагша Серёжа Капацкий «намайгаа hуулгыт!» гэжэ гуйба ха.

Иигэжэ нэтэрhэн эдэ гурбан үйлсэ гудамжаар ябагшадай жэхыдэhэ хүрэхөөр гүйлгэлдэжэ ябаhаар...

Мэдээ ороходоо: Загорецкиин баруун мүрынь хүдэлгэхөөр бэшэ убшэнтэй, хоёрдохинь тархяа хахарhан, гурбадахинь зүүн гараа гэмтэhэн байба.

Зоргоороо ошоhон Загорецкиин хэрэг мүрдэгдэжэ байнхай. hаяар лэ Железнодорожно районой арадай сүүд зүб шиидхэбэри гаргажа, «дэмы табигдаhан дээhэ» бүхөөр барижа уяхань ха.

П. СЫРОМЯТНИКОВ.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО
ХИЛЫН ЦААНАhАА

ВАРШАВА

ПОРП-ын ЦК-гай пленум

ТАСС

ПОРП-ын ЦК-гай IX пленум боложо, ороноо хүгжөөхэ хэрэгтэ үргэн ниитэ ажалшадые элсүүлэн хабаадуулха талаар партиин, гүрэнэй, профсоюзуудай бэелүүлхэ зорилгонуудые зүбшэлhэн байгаа. ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Герек пленум дээрэ түгэсхэлэй үгэ хэлэбэ. Партиин VI съездын программа бэелүүлхэ тухай, уласхоорондын байдалай гол шухала асуудалнууд тухай тэрэ тогтон хэлэhэн байха юм.

Ороноо хүгжөөхэ хэрэгтэ үргэн ниитэ ажалшадые эдэбхитэйгээр элсүүлэн хабаадуулха талаар партиин, гүрэнэй, профсоюзуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай шиидхэбэри пленум абаба. ПОРП-ын Бүхэпольшын конференци зарлаха тухай шиидхэбэри абтаhан байна. ПНР-эй гадаадын политикын гол шэглэл тухай ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, гадаадын хэрэгүүдэй министр С. Ольшовскиин хэhэн мэдээсэлые пленум шагнаа.

Пленум Станислав Ковальчигые ПОРП-ын ЦК-гай секретарнин уялгануудhаа сүлөөлжэ, ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидадаар hунгаба.

ВАШИНГТОН

Эб найрамдалай хэрэгтэ ехэ туhа нэмэри

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр США-да ошоод, уулзалгануудые, хөөрэлдөөнүүдые хэжэ байhан тухай американ хэблэл, радио ба телевидени үргэнөөр бэшэнэ, дамжуулганууды хэнэ.

«Стратегическэ добтолхы зэбсэг хэрэгсэлнүүдые саашадань хороохо тухай хөөрэлдөөнүүдэй гол ёho гуримууд» гэhэн документдэ гар табилга совет хүтэлбэрилэгшэ Л. И. Брежневэй, Президент Р. Никсонэй хоорондо хэгдэhэн хөөрэлдөөнүүдэй ехэ туйлалта болоно» гэжэ Ассошиэйтед Пресс агентство тэмдэглэнэ.

Совет-американ харилсаанай амжалтатайгаар хүгжэхэ хэрэгтэ Л. И. Брежнев ехэ туhа нэмэри хэнэ гээд Холбоото Штадуудай элдэб районуудта хэблэгдэн гарадаг газетэнүүд бэшэнэ. «Л. И. Брежневэй Вашингтондо хэжэ байhан хөөрэлдөөнүүд сэрэгэй, политическэ, экономическа асуудалнуудаар харилсаа холбоогмнай шэнэ шатада гаргаба», — гэжэ «Бостон глоб» газетэ тэмдэглэнэ.

Совет хүтэлбэрилэгшэ өөhэдынгөө суртал бодолые шууд сэхээр баримтална гэжэ «Крисчен сайенс монитор» газетэ бэшэнэ. Л. И. Брежневтэй Вашингтондо уулзажа хөөрэлдэхэдөө, сэдьхэлээ ехээр ханабаб гэжэ нэгэ сенатор - республиканецай мэдүүлгые газетэ толилно. «Мүнөө Л. И. Брежнев конгрессменүүдэй hанал бодолые бүри hайнаар мэдэдэг болоо. Тиихэдэ Л. И. Брежневэй элитэ ехэ политическэ ажал ябуулагша байhыень конгрессменүүд улам хүндэлдэг болоhон байна».

Совет-американ хөөрэлдөөнүүдэй ашаар буу зэбсэг бүтээн гаргалгые хороохо, совет-американ худалдаа наймаа саашадань хүгжөөлгын үндэhэ hуури байгуулха таарамжатай hайн эрхэ байдал бии боложо байна гээд «Крисчен сайенс монитор» газетэ тоолоно. Л. И. Брежневэй 25 конгрессментэй уулзажа хөөрэлдаhэн ушарынь олоной hонирхол үүсхээ гэжэ тус газетэ редакционно статья доторoo бэшэнэ. Мүнөө совет-американ худалдаа наймаанда тойбо татагшад хараа бодолоо шүүжэ үзэхөөр бэлэн боложо байнхай гээд газетэ тэмдэглэнэ.

«Холбоото Штадуудай ба Советскэ Союзай хоорондохи худалдаа наймаа үргэдхэхэ тухай Л. И. Брежневэй уряа конгресстэ дэмжэгдээ», — гэжэ «Чикаго сан-таймс» газетэ бэшэнэ.

БУЭНОС-АЙРЕС

Аргентинын компартиин ЦК-гай мэдүүлгэ

ТАСС

«Чилиин Арадай нэгэдэлэй правительствада, тэрэнэй туйлалтануудта эсэргүүгээр хархис ба фашис түхэлэй хүсэнүүдэй hүйдхэлтэ харата ябуулгануудые хэжэ, граждан дай үүдхэхые эрмэлзэжэ байhантайнь дашарамдуулан, Чилиин арадтай hанал нэгэтэй байhанаа мэдүүлжэ, аха дүү ороной арадай правительствые дэмжэхэ хүдэлөө үргэдхэхөөр уряална-бди», — гэжэ Аргентинын Коммунис партиин ЦК-гай заседани дээрэ абтаhан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Арадай нэгэдэлэй правительствада эсэргүү харата ябуулгаяа Чилиин хархис хүсэнүүд Аргентинын газар дээрэhээ хэнэ гэжэ КПА-гай ЦК ороной правительствын анхарал хандуулба. Энээниие дары болюулха эрилтэ ЦК табяа.

Ангиин тэмсэл үргэдэнэ

Экономическа байдалаа hайжаруулхын түлөө капиталис оронуудай ажалшад эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. Юумэнэй үнэ сэнгэй хүндэрхэтэй сасуу, мүнгэнэй үнын буурhан ушарhаа энэ тэмсэл улам үргэдэнэ.

Үргэн ниитэ ажалшад буhалгаа хэжэ, предприятиингаа эзэдтэй тэмсэдэг юм.

Бельгиин «Бекаерт» фирмын Вевелгем, Ингермюнстер хотонуудтахи заводуудай 7.000 гаран хүдэлмэришэн хоёр долоон хоногой турша соо буhалгаалхадаа, илалта туйлаба. Салин хүлhыень дээшэлүүлхэ, ажаллаха арга боломжыень hайжаруулха тухай ажалшадай эрилтэнүүдые предприятиин захиргаан хангаха ушартай болоhон байна.

«Крайслер» гэжэ компаниин автомобиль бүтээдэг заводуудта үйлэдбэриин зогсоогдохо болоходонь, предприятиин эзэд Ковентри шадархи Райтоной 5 мянган хүдэлмэришэнэй эрилтэ хангаха баатай болоо гээд Англиhаа мэдээсэгдэнэ. Хүдэлмэришэдэй буhалгаан гурбан долоон хоногой урда тээ эхилhэн байгаа.

Италиин керамическа промышленностиин 90 мянган ажалшан салин хүлhыень дээшэлүүлхэ, ажаллаха арга боломжыень hайжаруулха эрилтэтэйгээр буhалгаа соносхоо hэн. Буhалгаашадай эб эетэй тэмсэлэй эрилтэ дүүргэжэ, предприятиин эзэд хойшонхи гурбан жэлэй турша соо хамтын шэнэ договор баталба.

Японой Осака хотын текстильнэ фабрикын хүдэлмэрилэгшэдэй гурбан үдэрэй буhалгаан илалтаар дүүрэв. Эзэдынь профсоюзай түлөөлэгшэдтэй хөөрэлдөө хэжэ, хүдэлмэриин үдэр хороохо, ажаллаха арга боломжыень hайжаруулха тухай эрилтыень хангаhан байна.

НЬЮ-ЙОРК

КОЛОНИАЛИЗМДА ЭСЭРГҮҮ ТЭМСЭЛ

ТАСС

Португалиин колониальна дарлалта мүлжэлгэ доро байhан газар дайда тухай асуудалаар, колони болюулха талаар ООН-ой комитедтэ үгэ хэлэлгэ дүүрэбэ.

Африка түбиндэхи Португалиин колониализмын бутаран hалажа байhые үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Дарлагданги арадуудай сүлөөдэ гараха үдэр дүтэлөө гэжэ үгэ хэлэгшэд онсолон тэмдэглэhэн байна.

Тэмсэжэ байгаа Африкын hүр жабхаланта хоолойе комитедэй делегадууд сонособо. Анголын, Мозамбигай, Гвинейн (Бисау) национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй хүтэлбэрнин түлөөлэгшэд заседанинууд дээрэ үгэ хэлээ. Эдэ хүдэлөөнүүдэй түлөөлэгшэд комитедтэ адаглагшад боложо ороходоо, тэмсэлшэдые политическэ, моральна талаарнь үргэнөөр дэмжэнэ.

Мозамбигай сүлөөлэлгын фронтын (ФРЕЛИМО), Гвинейн ба Ногоон Хушуун гэдэг аралнуудай бэеэ дааhан байдалай африкан партиин (ПАИГК). Анголые сүлөөлэлгын түлөө арадай хүдэлөөнэй (МПЛА), Анголын национальна сүлөөрэлгын фронтын (ФНЛА) түлөөлэгшэд энэ комитедтэ адаглагшад боложо оронхой.

Эдэ хүдэлөөнүүдэй түлөөлэгшэд шухала мэдээсэлнүүдые комитедтэ дамжуулhан байна. Сүлөөлэгдэhэн районуудые үргэдхэжэ байhан тухай мэдээсэлнүүдые тэдэ хэбэ. Арадай засаг захиргаан эдэ районуудта байгуулагдажа байна.

Патриодуудай тэмсэл имагтал колониальна дарлалта мүлжэлгэ усадхалгада бэшэ, харин сүлөөлэгдэhэн районуудта социальна, экономическа, политическэ хубилалтануудые хэлгэдэ зорюулагдажа байhаниинь шухала гэжэ Ирагай түлөөлэгшэ мэдүүлбэ.

hаяар Португалиин колониализмые усадхаха хэрэгтэй гэжэ Советскэ Союзай, Конгын, Болгариин, Гвинейн, Чехословакиин, Малиин, Индиин, Чилиин, Эфиопиин ба бусад оронуудай түлөөлэгшэд үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ.

Колониальна бүхы дайн байлдаагаа дары болюулха тухай эрилтэ Португалиин үмэнэ табигдана. Бүхы гүрэнүүд, тодорхойлон хэлэхэдэ, НАТО-гой гэшүүд колониальна дайн байлдаа хэжэ байhан Португалида али бүхы туhаламжа үзүүлгээ болюулха ёhотой гээд тогтоолой проект дотор тэмдэглэгдэнэ. Колониальна оронуудта ба арадуудта бэеэ дааhан байдал олгохо тухай декларациие бүрин хүсэдөөр бэелүүлхын тула аша үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые абаха шухала гэжэ Аюулгүйн Соведэй анхаралда табина.

ПАРИЖ

Франциин социалис партиин съезд

ТАСС

Франциин Социалис партиин съезд Гренобль хотодо боложо, ороной дотоодын байдал тухай асуудал, тодорхойлон хэлэхэдэ, зүүнэй хүсэнүүдэй холбоо үргэдхэн бэхижүүлхэ тухай асуудал зүбшэлhэн байна.

Мянга гаран делегат съездын хүдэлмэридэ хабаадаа. ФКП-гэй Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь Р. Леруа түрүүтэй Франциин Коммунис партиин делегаци, хүдэлөөнэй түрүүлэгшэ Р. Фабр түрүүтэй зүүнэй радикалнуудай хүдэлөөнэй делегаци съездын хүдэлмэридэ хабаадаба.

БОНН

Австриин канцлерэй мэдүүлгэ

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Холбоото Штадуудта ошожо, хөөрэлдөөнүүдые хэлгэ имагтал совет-американ харилсаанай хүгжэлтэдэ бэшэ, харин дэлхэйн бүхы политикада, тэдэнэй дунда Европодохи байдалда ехэ нүлөө үзүүлхэ байна гэжэ Австриин федеральна канцлер Бруно Крейский бүлэг совет журналистнуудтай Венэдэ уулзажа хөөрэлдэхэдөө, мэдүүлбэ.

Л. И. Брежневэй Р. Никсонтэй хэhэн хөөрэлдөөнүүд бүтэмжэтэй hайн оршон байдалда үнгэрнэ. Агуусхэ хоёр гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгын аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэевропын зүблөөндэ нүлөөлхэ байhаниинь дамжаггүй. Июлиин 3-да Хельсинкидэ нээгдэхэ ниитэевропын зүблөөн имэ оршон байдалда үнгэрхэ ааба гээд найдажа байhанаа Австриин канцлер мэдүүлээ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай албанай хэрэгээр Австрида ерэхээ байhыень манай арад үндэрөөр сэгнэнэ гэжэ Б. Крейский хэлэбэ.

А. Н. Косыгинай албанай хэрэгээр Австрида ерэлгэ Европодохи түгшүүрилэй hулаpжа байhан үедэ үнгэрхэ байна гээд Б. Крейский мэдүүлбэ А. Н. Косыгинай хани ёhоной уулзалга хэхээ июлиин 2-hоо 5 болотор ерээд байха үедэнь хоёр талые hонирхуулhан асуудалнуудые зүбшэлхэ аргатай байхабди гээд тэрэ хэлээ. Австриин, Советскэ Союзай хоорондо арсалдаата асуудалнууд үгы гэжэ тэмдэглэхэдээ, албанай хэрэгээр ерэлгэнь Австриин, Советскэ Союзай хоорондохи харилсаанда hайн нүлөө үзүүлхэ байна гэжэ канцлер мэдүүлбэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. Нүхэр Л. И. Брежневэй США ошоhон тухай материалнууд. «КПСС-эй политикые халуунаар дэмжэнэбди» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Хоншодой шухала зорилгонууд» — В. Сагановай статья. Официальна таhаг. Түрэл орондомнай.

Гурбадахи хуудаhанда. Нүхэр Л. И. Брежневэй США ошоhон тухай материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Нютаг нютагай hонин. «Хаана hурахаяа ошохоб?» — соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

14.35 — hүүлэй hонин. 14.45 — **Үнгэтэ телевидени.** «Дактари». США-гай телевизионно уран hайханай фильм. (9-дэхи сери). «Проделки шимпанзе». 15.25 — 16.30 — Забhарлалга. 16.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа. Нүхэр Л. И. Брежневэй Франци ошоод байhан тухай.

Улаан-Үдэ харуулна:

20.00 — телепанорама. 20.20 — Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо. «Архивай документнүүд хөөрэнэ». 20.40 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 21.00 — Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдаhан дамжуулга. 21.30 — 23.00 — Забhарлалга.

«Орбита» харуулна:

23.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. Нүхэр Л. И. Брежневэй Франци ошоод байhан тухай.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

21.35 — «Начало» — уран hайханай фильм.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын авиаметеостанциин мэдээсэлэй ёhоор, республикадамнай мүнөөдэр үүлэтэйшэг байха. Зүүн тээhээ секундын 5—9 метр хүсэтэйгөөр hалхилха. Температура 29 — 33, Байгал шадар хойто аймагуудта 24 — 28, Улаан-Үдэдэ hүниндөө 11 — 13, үдэртөө 31 — 33 градус дулаан байха.

ПАРИЖ

Ж. Помпидугай интервью

ТАСС

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретартай дахин уулзахые бэлдэжэ байнаб гэжэ Франциин Президент Ж. Помпиду Франциин радио, телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. Л. И. Брежневтэй хэдэн удаа уулзахадаа, совет хүтэлбэрилэгшэтэй хододоо үгээе ойлголсодог байгааб гээд Президент тэмдэглээ. «Европодохи, бүхы дэлхэй дээрэхи түгшүүрил hулаpуулхые бидэ хоюулаа зүрхэ сэдьхэлhээ оролдонобди, — гэжэ Франциин Президент хэлэбэ. — Энэ талаар бидэндэ hайн арга боломжонууд бии. Франко-совет харилсаа холбооной үргэдэжэ байhан ушар шухала удха шанартай гэжэ тоолонобди».

Л. И. Брежневтэй уулзахадаа, hүүлэй үедэ хэгдэhэн уулзалгануyд, хөөрэлдөөнүүд тухай hанамжануудаа хэлсэхэ арга хоёр талада олдохо байна гээд Президент саашадаа мэдүүлээ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

● «БУРЯАД ҮНЭН» ● 1973 оной июниин 26. ● 4-дэхи хуудаhан ● Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н 00521 Заказ № 00444